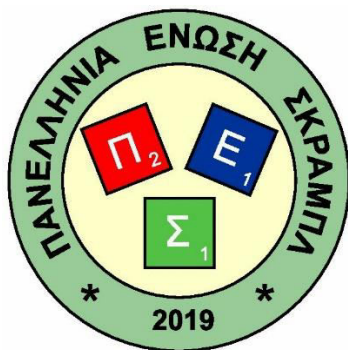

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΣΚΡΑΜΠΛ
Α.Μ. ΠΡΩΤ/ΚΕΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ 10483
ΤΡΙΑ ΠΛΑΤΑΝΙΑ 12 – ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Α.Φ.Μ. 997224100 – Δ.Ο.Υ. Ε΄ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ

Αριθ. Πρωτ. 496 / 22.11.2022

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ «ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΛΕΞΙΚΟΥ» ΠΡΟΣ ΤΟ «ΤΜΗΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ» ΚΑΙ Η ΕΙΣΗΓΗΣΗ – ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ Τ.Ε.Γ. (22/11/2022)

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 528

Το Τμήμα Λεξικού προβληματίζεται σχετικά με τον σχηματισμό των τύπων της γενικής πληθυντικού, τη γραμματική τους ορθότητα και κατ' επέκταση την αποδοχή τους στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ, κάποιων λαϊκότροπων απόλυτων αριθμητικών, τα οποία είναι πολλαπλάσια του 100 (200, 300, 400, 500, 600, 700, 800, 900). Πρόκειται για τα εξής τριγενή αριθμητικά: διακόσοι -ες -α, τριακόσοι -ες -α, τρακόσοι -ες -α, τετρακόσοι -ες -α, πεντακόσοι -ες -α, εξακόσοι -ες -α, επτακόσοι -ες -α, οχτακόσοι -ες -α, εννιακόσοι -ες -α. Ας πάμε τώρα να δούμε αναλυτικά τι ακριβώς λεξικογραφείται στα αποδεκτά μας βοηθήματα.

Στο ΛΚΝ λημματογραφούνται δίπλα ακριβώς στα λογιότερα αντίστοιχα αριθμητικά (διακόσιοι -ες -α, τριακόσιοι -ες -α, τρακόσιοι, -ες -α κλπ.), δίδεται το κλιτικό υπόδειγμα Ε4 (ωραίος -α -ο) και ακολουθεί η επισήμανση «γεν. διακοσίων, τριακοσίων κλπ. (φωτ. 1).

διακόσιοι -ες -α [ðjakósi] & (προφ.) διακόσοι -ες -α [ðjakósi] E4 γεν. διακοσίων αριθμτ. απόλ. : 1. που δηλώνει
 τριακόσιοι -ες -α [triakósi] & (προφ.) τριακόσοι -ες -α [triakósi] E4 γεν. τριακοσίων αριθμτ. απόλ. : 1. που
 τετρακόσιοι -ες -α [trakósi] & (προφ.) τετρακόσοι -ες -α [trakósi] E4 γεν. τετρακοσίων αριθμτ. απόλ. : (προφ.) τριακόσιοι.
 τετρακόσιοι -ες -α [tetrakósi] & (προφ.) τετρακόσοι -ες -α [tetrakósi] E4 γεν. τετρακοσίων αριθμτ. απόλ. : 1.
 πεντακόσιοι -ες -α [pendakósi] & (προφ.) πεντακόσοι -ες -α [penda kósi] E4 γεν. πεντακοσίων αριθμτ. επίθ.
 εξακόσιοι -ες -α [eksakósi] & (προφ.) εξακόσοι -ες -α [eksakósi] E4 γεν. εξακοσίων αριθμτ. απόλ. : 1. που
 εφτακόσιοι -ες -α [eftakósi] & επτακόσιοι -ες -α [eptakósi] & (προφ.) εφτακόσοι -ες -α [eftakósi] E4 γεν.
 εφτακοσίων και επτακοσίων αριθμτ. απόλ. : 1. που δηλώνει ένα σύνολο από εφτακόσιες (700) μονάδες: -
 οχτακόσιοι -ες -α [oxtakósi] & οκτακόσιοι -ες -α [oktakósi] & (προφ.) οχτακόσοι -ες -α [oxtakósi] E4 γεν.
 οχτακοσίων και οκτακοσίων αριθμτ. απόλ. : 1. που δηλώνει ένα σύνολο από οχτακόσιες (800) μονάδες: -
 εννιακόσιοι -ες -α [eñakósi] & (προφ.) εννιακόσοι -ες -α [eñakósi] E4 γεν. εννιακοσίων αριθμτ. απόλ. : 1. που

Στο ΛΝΕΓ οι λαϊκότροποι τύποι δεν λημματογραφούνται καν στο σώμα των λημμάτων (φωτ. 2).

διακόσιοι, -ίες, -ια {διακοσίων} αυτοί που ανέρχονται ποσοτικά στον
τριακόσιοι, -ες, -α {τριακοσίων} 1. αυτοί που ανέρχονται ποσοτικά
τετρακόσιοι, -ίες, -ια {τετρακοσίων} 1. αυτοί που ανέρχονται ποσο-
πεντακόσιοι, -ίες, -ια {πεντακοσίων} 1. αυτοί που ανέρχονται ποσο-
εξακόσιοι, -ίες, -ια {εξακοσίων} αυτοί που αντιστοιχούν ποσοτικά
επτακόσιοι, -ες, -α κ. (καθημ.) εφτακόσιοι, -ίες, -ια {επτακοσίων}

Ωστόσο, λημματογραφούνται σε άλλο σημείο του ΛΝΕΓ, στον πίνακα 1 του λ. αριθμός, χωρίς όμως να δίδεται καθόλου η γεν. πληθ. (φωτ. 3).

200	CC	σ'	διακόσια· διακόσιοι, -ιες, -ια (κ. λαϊκ. -κόσοι, -κόσες, -κόσα)
300	CCC	τ'	τριακόσια· τρι(ι)ακόσιοι, -ιες, -ια (κ. λαϊκ. τρα-κόσοι, -κόσες, -κόσα)
400	CD	υ'	τετρακόσια τετρακόσιοι, -ιες, -ια (κ. λαϊκ. -κόσοι, -κόσες, -κόσα)
500	D	φ'	πεντακόσια πεντακόσιοι, -ιες, -ια (κ. λαϊκ. -κόσοι, -κόσες, -κόσα)
600	DC	χ'	εξακόσια· εξακόσιοι, -ιες, -ια (κ. λαϊκ. -κόσοι, -κόσες, -κόσα)
700	DCC	ψ'	επτακόσια / επτακόσια· επτακόσιοι / επτακόσιοι, -ιες, -ια (κ. λαϊκ. επτα-κόσοι, -κόσες, -κόσα)
800	DCCC	ω'	οκτακόσια / οχτακόσια οκτακόσιοι / οχτακόσιοι, -ιες, -ια (κ. λαϊκ. οχτα-κόσοι, -κόσες, -κόσα)
900	CM	Ϡ'	εννιακόσια· εννιακόσιοι, -ιες, -ια (κ. λαϊκ. -κόσοι, -κόσες, -κόσα)

Στο ΛΑΑ λημματογραφούνται δίπλα ακριβώς στα λογιότερα αντίστοιχα αριθμητικά και συνοδεύονται από την επισήμανση «προφ.» ή «λαϊκό» ή «σπάν.-προφ.», χωρίς όμως να δίδεται καθόλου (ούτε και να αποκλείεται) η γεν. πληθ. (φωτ. 4).

διακόσιοι, ες, α δια-κό-σι-οι αριθμητ. επίθ. απόλ. {διακοσίων} & (προφ.) διακόσοι: που αποτελούν

τριακόσιοι, ες, α τρι-α-κό-σι-οι αριθμητ. επίθ. απόλ. {τριακοσί-ων, τριακόσι-ους (λόγ.) τριακοσί-ους} & (λαϊκό) τρακόσιοι & τρακόσοι & τριακόσοι: που αποτελούν σύνολο τριακοσίων μονά-

τετρακόσιοι, ες, α τε-τρα-κό-σι-οι αριθμητ. επίθ. απόλ. {τετρακοσί-ων} & (προφ.) τετρακόσοι: που αποτελούν σύνολο τετρακοσίων μονάδων:

πεντακόσιοι, ες, α πε-ντα-κό-σι-οι αριθμητ. επίθ. απόλ. & (σπάν.-προφ.) πεντακόσοι: που αποτελούν σύνολο πεντακοσίων μονάδων: ~οι: τόνοι

εξακόσιοι, ες, α [έξακόσιοι] ε-ξα-κό-σι-οι αριθμητ. επίθ. απόλ. {εξακοσίων} & (προφ.) εξακόσοι: που αποτελούν σύνολο εξακοσίων μονάδων: ~οι:

επτακόσιοι, ες, α [έπτακόσιοι] ε-πτα-κό-σι-οι αριθμητ. επίθ. απόλ. {επτακοσίων} & (προφ.) επτακόσ(ι)οι: που αποτελούν σύνολο επτακοσίων

οκτακόσιοι, ες, α [ὀκτακόσιοι] ο-κτα-κό-σι-οι αριθμητ. επίθ. απόλ. & (προφ.) οχτακόσ(ι)οι: που αποτελούν σύνολο οκτακοσίων μονάδων: ~οι:

εννιακόσιοι, ες, α [έννιακόσιοι] εν-νια-κό-σι-οι αριθμητ. επίθ. απόλ. {εννιακοσίων} & (σπάν.-προφ.) εννιακόσοι: που αποτελούν σύνολο εν-

Στο ΛΣΓ ομοίως με το ΛΝΕΓ (του ιδίου λεξικογράφου).

Θεωρείτε ότι στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ πρέπει να είναι αποδεκτοί οι τύποι ΔΙΑΚΟΣΩΝ, ΤΡΙΑΚΟΣΩΝ, ΤΡΑΚΟΣΩΝ, ΤΕΤΡΑΚΟΣΩΝ, ΠΕΝΤΑΚΟΣΩΝ, ΕΞΑΚΟΣΩΝ, ΕΦΤΑΚΟΣΩΝ, ΟΧΤΑΚΟΣΩΝ, ΕΝΝΙΑΚΟΣΩΝ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Όχι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 529

Στο λημματολόγιο του ΛΝΕΓ (Μπαμπινιώτη), Ε΄ έκδοση 2019, συμπεριλαμβάνεται και το ρ. αλληλοαποκλείομαι, συνοδευόμενο μεταξύ άλλων και από την επισήμανση «μόνο στο β΄ και γ΄ πληθ.» (φωτ. 1).

αλληλοαποκλείομαι ρ. αμετβ. αποθ. {μόνο στο β΄ και γ΄ πληθ. | αλληλο-αποκλείσ-τηκα (λόγ. -θηκα), -μένος} (μόνο στο γ΄ πληθ. και στη μτχ.· για πράγματα, προϋποθέσεις, όρους κ.ά.) που αποκλείονται αμοιβαία, ώστε το ένα να καθιστά αδύνατο το άλλο: αλληλοαποκλειόμενες παραδοχές / θέσεις || αλληλοαποκλειόμενα συμπεράσματα || «η δημοσιονομική προσαρμογή και η ανάπτυξη δεν αλληλοαποκλείονται», είπε ο υπουργός ΣΥΝ. αλληλοαναιρούμαι. [ΕΤΥΜ. Απόδ. τού γαλλ. s'exclure].

Το Τμήμα Λεξικού θεωρεί ότι η διατύπωση αυτή είναι ασαφής, οπότε – αν μη τι άλλο – προκαλείται και σύγχυση στον αναγνώστη. Τι να συμπεράνει ο αναγνώστης όταν διαβάζει «αλληλοαποκλείομαι, αλληλοαποκλείστηκα, λόγ. -θηκα» και αμέσως μετά «μόνο στο β΄ και γ΄ πληθ.»;

Θεωρείτε ότι στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ πρέπει να είναι αποδεκτή η προστακτική παθ. ενεστώτα στο β΄ ενικ. πρόσ. ΑΛΛΗΛΟΑΠΟΚΛΕΙΟΥ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Όχι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 530

Στο λημματολόγιο του ΛΝΕΓ (Μπαμπινιώτη), Ε΄ έκδοση 2019, συμπεριλαμβάνεται και το ρ. κτώμαι, στο οποίο δίδονται και οι τύποι κτάσαι, κτήθηκα, κекτημένος, κτάται, κτώνται (φωτ. 1).

κτώμαι ρ. μετβ. αποθ. {κτάσαι... | κτήθηκα, κекτημένος} (σπάν., αρχαιοπρ.) αποκτώ ή έχω στην κατοχή μου: στους κλασικούς χρόνους η ιδιότητα τού πολίτη κτάται με την απονομή τής πολιτείας· ΦΡ. τα αγαθά / καλά κόποις κτώνται βλ.λ. κόπος. [ΕΤΥΜ. < αρχ. κτῶμαι (-άο-) «αποκτώ, κατέχω», για το οποίο βλ.λ. -κτώ / -κτώμαι].

Το Τμήμα Λεξικού προβληματίζεται σε δύο σημεία:

α) τα α΄ πληθ. και β΄ πληθ. πρόσωπα του ενεστώτα

β) όλα τα πρόσωπα ενικ. & πληθ. του παρατατικού

Ας πάμε τώρα να δούμε αναλυτικά τι ακριβώς μας παρέχουν τα αποδεκτά μας ή μη βοηθήματα.

Στην αποδεκτή «Σύγχρονη Σχολική Γραμματική για όλους», 2017, Γ. Μπαμπινιώτη, σελ. 187 δίδονται οι καταλήξεις του ενεστώτα -ώμαι, -άσαι, -άται, -ώμεθα, -άσθε, -ώνται (φωτ. 2).

4. Μορφολογία τού ρήματος 187

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ		ΜΕΣΟΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ	
ΚΛΙΤ. ΕΠΙΘΗΜΑΤΑ	ΤΥΠΟΙ	ΚΛΙΤ. ΕΠΙΘΗΜΑΤΑ	ΤΥΠΟΙ
-ώ	αντιδρ-ώ / συνιστ-ώ	-ώμαι	εγγυ-ώμαι / διερωτ-ώμαι
-άς	αντιδρ-άς / συνιστ-άς	-άσαι	εγγυ-άσαι / διερωτ-άσαι
-ά	αντιδρ-ά / συνιστ-ά	-άται	εγγυ-άται / διερωτ-άται
-ούμε	αντιδρ-ούμε / συνιστ-ούμε	-ώμεθα	εγγυ-ώμεθα / διερωτ-ώμεθα
-άτε	αντιδρ-άτε / συνιστ-άτε	-άσθε	εγγυ-άσθε / διερωτ-άσθε
-ούν	αντιδρ-ούν / συνιστ-ούν	-ώνται	εγγυ-ώνται / διερωτ-ώνται

Στο ίδιο βοήθημα, αμέσως μετά ακολουθούν μερικές παρατηρήσεις για κάποιες διτυπίες (φωτ. 3).

Παρατηρήσεις:

- 1) Μερικά λογιότερα ρήματα τής B¹ συζυγίας εμφανίζονται μόνο στη μεσοπαθητική φωνή (μερικά συνηθίζονται μόνο στο γ' πρόσωπο). Παραδείγματα:

αιτιώμαι, ανακτάται, αναρτάται, ανατιμάται, αντανakλάται, απατώμαι, αποπειρώμαι, απορροφώμαι, αποσιωπάται, αποσπώμαι, διαθλάται, διασπώμαι, εγγυώμαι, εκτιμάται, εξαρτώμαι, ερευνάται, καταχρώμαι, μελετάται, προσαρτάται, προσκολλώμαι, συσπώμαι κ.ά.

- 2) Ορισμένα ρήματα ακολουθούν **διπλό κλιτικό σχήμα**, καθώς απαντούν τόσο με τους λόγιους (πρότυπους) όσο και με τους μεταπλασμένους (εναλλακτικούς) τύπους. Συνήθως η διαφορά οφείλεται στο ύφος (επίσημο – ανεπίσημο) και στο είδος του λόγου (γραπτό – προφορικό). Τέτοια ρήματα είναι:

αναρριχώμαι – αναρριχιέμαι, βρυχώμαι – βρυχιέμαι, γεννώμαι – γεννιέμαι, εκτιμώ – εκτιμώ, καυχώμαι – καυχιέμαι, κυβερνώ – κυβερνάω, περιπλανώμαι – περιπλανιέμαι, προτιμώ – προτιμώ, σπαταλώμαι – σπαταλιέμαι, συναντώμαι – συναντιέμαι κ.ά.

- 3) Στο α' πληθυντικό πρόσωπο τού μεσοπαθητικού ενεστώτα συναντώνται αρκετές φορές **διτυπίες**. Ειδικότερα, προτιμάται κατά κανόνα το επίθημα -ώμεθα (π.χ. καταχρώμεθα, εγγυώμεθα, διερωτώμεθα), ιδίως στον επίσημο γραπτό λόγο. Ωστόσο, στον καθημερινό προφορικό λόγο απαντούν και τύποι σε -όμαστε αναλογικά προς τα υπόλοιπα ρήματα τής Α' συζυγίας (π.χ. εγγυόμαστε, αναρριχόμαστε, κατά τα δεχόμαστε, λυνόμαστε), καθώς και μεταπλασμένοι σε -ιόμαστε αναλογικά προς τα υπόλοιπα ρήματα τής B¹ τάξης (π.χ. κυβερνιόμαστε, καυχιόμαστε, συναντιόμαστε, κατά τα αγαπιόμαστε, γελιόμαστε).

Στο ΛΚΝ (Τριαντ.), στους πίνακες των κλιτικών υποδειγμάτων υπάρχει το αντίστοιχο Ρ11 (φωτ. 4).

P11 Παθητική φωνή							
ενεστ.	οριστ./ υποτ.	εγγυώμαι	εγγυάσαι	εγγυάται	εγγυόμαστε	εγγυάστε	εγγυώνται
πρτ.	οριστ.	εγγυόμουν	εγγυόσουν	εγγυόταν	εγγυόμασταν	εγγυόσασταν	εγγυόνταν
αόρ.	οριστ.	εγγυήθηκα	εγγυήθηκες	εγγυήθηκε	εγγυηθήκαμε	εγγυηθήκατε	εγγυήθηκαν
	υποτ.	εγγυηθώ	εγγυηθείς	εγγυηθεί	εγγυηθούμε	εγγυηθείτε	εγγυηθούν
	προστ.		εγγυήσου			εγγυηθείτε	
	απαρέμφ.	εγγυηθεί					
πρκ.	οριστ.	έχω εγγυηθεί (ή είμαι εγγυημένος)					
	υποτ.	να έχω εγγυηθεί (ή να είμαι εγγυημένος)					
	μτχ.	εγγυημένος					

Στην αποδεκτή Γραμματική Τριανταφυλλίδη 2002, σελ. 172, § 245, εμφανίζεται διτυπία στο β' πληθ. προσ. ενεστ. (φωτ. 5).

Ακόμη πιο σπάνια είναι μερικά ρήματα σε -ώμαι που ακολουθούν αρχαϊκή κλίση:

Ενεστώτας: *εγγυώμαι, εγγυάσαι, εγγυάται, εγγυόμαστε, εγγυάστε(-σθε), εγγυώνται.*

Για τον παρατατικό των ρημάτων αυτών, που δεν πολυσυνηθίζεται, μπορούμε να χρησιμοποιούμε περίφραση: *έθετα εγγύηση, είχα εξάρτηση κ.ά.*

Όμοια σχηματίζονται: *εξαρτώμαι, διερωτώμαι, διασπώμαι κτλ.*

Στο μη αποδεκτό lexigram παρατηρούμε διτυπία στα α' πληθ. και β' πληθ. πρόσωπα του ενεστώτα (φωτ. 6).

Λέξη: κτώμαι (Κλιτικό Νέας)

Δείτε και: [Κλίση Αρχαίας LSJ](#) [Αρχ. Ελλην. Γραμματεία](#) [Συνώνυμα - Σημασία](#) [Γνωμικά κ.ά.](#) [Ομόρριζα](#)

Ετυμολογία: [αρχ. κτάομαι-ῶμαι]

λήμμα μέρος φωνή χρόνος έγκλιση αριθμός πρόσωπο

κτώμαι ρήμα παθητική ενεστώτας οριστική ενικός πρώτο
υποτακτική

Παθητική

Φτιάξτε μόνο με κλικ άπειρες ασκήσεις με οποιαδήποτε λέξη

κτώμαι

Οριστική

κτάσαι

κτάται

κτόμαστε (προφ.) κτώμεθα (λόγ.)

κτάστε (προφ.) κτάσθε (λόγ.)

κτώνται

ΧΡΟΝ. ΑΝΤ. & ΑΡΧ. ΧΡΟΝΟΙ

ΝΕΑ ΠΑΝΟΡΑΜΙΚΗ ΚΛΙΣΗ

μέρος φωνή χρόνος έγκλιση

ρήμα παθητική ενεστώτας οριστική

Στο μη αποδεκτό lexigram παρατηρούμε λόγιους τύπους στον παρατατικό, με την επισημάνση ότι είναι «εύχρηστα μόνο τα γ' ενικ. & γ' πληθ. πρόσ.» (φωτ. 7).

Λέξη: κτώμαι (Κλιτικό Νέας)

Δείτε και: **Κλίση Αρχαίας LSJ Αρχ. Ελλην. Γραμματεία Συνώνυμα - Σημασία Γνωμικά κ.ά. Ομόρριζα**

Ετυμολογία: [<αρχ. κτάομαι-ῶμαι]

λήμμα μέρος φωνή χρόνος έγκλιση αριθμός πρόσωπο

κτώμαι ρήμα παθητική ενεστώτας οριστική ενικός πρώτο
υποτακτική

Παθητική	Φτιάξτε μόνο με κλικ άπειρες ασκήσεις με οποιαδήποτε λέξη
-	εκτώμην (λόγ.)
-	εκτάσο (λόγ.)
ενεστώτας	εύχρηστο το γ' πρόσ. μόνο εκτάτο (λόγ.)
παρατατικός	-
αόριστος	-
παρακείμενος	εκτώμεθα (λόγ.)
παρακείμενος	-
υπερσυντέλικος	εκτάσθε (λόγ.)
υπερσυντέλικος	εύχρηστο το γ' πρόσ. μόνο εκτώντο (λόγ.)
συντελεσμένος μέλλοντα	ΧΡΟΝ. ΑΝΤ. & ΑΡΧ. ΧΡΟΝΟΙ
συντελεσμένος μέλλοντα	ΝΕΑ ΠΑΝΟΡΑΜΙΚΗ ΚΛΙΣΗ
εξακολουθητικός μέλλοντα	ΘΕΩΡ.
συννοπτικός μέλλοντα	μέρος φωνή χρόνος έγκλιση
	ρήμα παθητική παρατατικός οριστική

Σας παρακαλούμε να απαντήσετε με τέσσερις διαφορετικές ψήφους στα τέσσερα παρακάτω υποερωτήματα:

A. Θεωρείτε αποδεκτά τα ΚΤΩΜΕΘΑ, ΚΤΑΣΘΕ;

B. Θεωρείτε αποδεκτά τα ΚΤΟΜΑΣΤΕ, ΚΤΑΣΤΕ;

Γ. Θεωρείτε αποδεκτά τα ΕΚΤΩΜΗΝ, ΕΚΤΑΣΟ, ΕΚΤΩΜΕΘΑ, ΕΚΤΑΣΘΕ;

Δ. Θεωρείτε αποδεκτό το ΕΚΤΩΝΤΟ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Α: ναι – Β: ναι – Γ: όχι – Δ: όχι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 531

Έχουμε ασχοληθεί στο παρελθόν πολλές φορές (ερωτήματα Νο 88, 131, 215, 275, 276, 391, 466, 500) με τον πίνακα 5 στο λήμμα «αριθμός» του ΛΝΕΓ (φωτ. 1).

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

(α) Για αριθμητικά ως α' συνθετικά		
1/2	(λόγ.) ημι- ή (καθ.μ.) μισο- / μισα-	
1	μονο-	
2	δι- (αλλά εικοσιδυάχρονος)	
3	τρι-	
4	τετρα- ή (καθ.μ.) τεσσαρα-	-αριά
5	πεντ(-α)- ή (προ δασείας) πενθ-	-αρίζω
6	εξα-	-άριχο
7	επτα- / εφτα-	
8	οκτα- / οχτα- ή (λόγ.) οκτώ-	-βαθμος
9	εννια- ή (λόγ.) εννεα-	
10	δεκα-	-βάλβιδος
11	ενδεκα- / εντεκα-	
12	δωδεκα-	-γωνος
13	δεκατρια-	-δυμος
14	δεκατετρα- ή (καθ.μ.) δεκατεσσ-	
15	δεκαπεντα-	-δραχμο
20	εικοσα-	-εδρικός
21	εικοσιενα-	-εδρος
22	εικοσιδυα-	
30	τριαντα- ή (λόγ.) τριακοντα-	-ετηρίδα
40	σαραντα- ή (λόγ.) τεσσαρακοντα-	
100	εκατοντα- ή εκατο- κ (εκατοστ-	-ετής
200	διακοσιο- διακοσια-, διακοσ-	
1000	χιλίο-	-ετία
(β) Βασικά παραγωγικά επιθήματα που συνδυάζονται με τα παραπάνω α' συνθετικά:		-ήμερος
-άδα	πεντ-άδα (= σύνολο αποτελούμενο από πέντε μέλη)	-ημος
-αδικός	δεκ-αδικό σύστημα (= σύστημα που έχει ως βάση τον αριθμό 10), τρι-αδική θεώρηση (= θεώρηση με τριπλή υπόσταση)	-θειςος
-άκις	πεντ-άκις (= πέντε φορές)	-θυρος
-άρα	εικοσά-άρα (= 1 γυναίκα είκοσι ετών 2. αυτή που καθορίζεται από την αριθμητική τιμή -είκοσι-), χιλιά-άρα μηχανή (= μηχανή χιλίων κυβικών), φάσμα τεσσά-άρα (= δεχθήκαμε τέσσερα γκολ)	-ιππος
-άρης	πεντηντ-άρης (= άνδρας πενήντα ετών), κατοστ-άρης (= δρομέας εκατό μέτρων)	-κέφαλος
-άρι	πεντ-άρι (= 1. ο αριθμός «πέντε», π.χ. ως βαθμός πήρα - στα μαθηματικά 2. αυτό που φέρει τον αριθμό «πέντε», π.χ. τραπουλόχαρτο Έχω ένα - και δύο άσους 3 αυτό που προσδιορίζεται από την αριθμητική τιμή «πέντε» σε ορισμένη κλίμακα, π.χ. τυπο-	-κίλος
		-κλινος
		-κορφος
		-κωπος
		-λεπτος
		-λίτρος
		-μελής
		-μερα
-μερής	δι-μερής (= αυτός που αποτελείται από δύο μέρη)	
-μετρος	δι-μετρος (= αυτός που έχει μήκος / ύψος / πλάτος δύο μέτρων)	-στιχος
-μηνιαίος	τρι-μηνιαίος (= αυτός που διαρκεί τρεις μήνες ή εκδίδεται κάθε τρεις μήνες)	-στυλος
-μηνίτικο	εφτα-μηνίτικο (= 1 βρέφος που γεννήθηκε στον έβδομο μήνα 2 βρέφος επτά μηνών)	-σύλλαβος
-μηνος	τρι-μηνος (= αυτός που διαρκεί τρεις μήνες)	
-πατος	δι-πατο (= σπíti με δύο ορόφους, πατώματα)	-σφαιρος
-πλασιάζω	τετρα-πλασιάζω (= αυξάνω κατά τέσσερις φορές)	-τομος
-πλάσιο	τετρα-πλάσιο (= αριθμός ή ποσότητα τέσσερις φορές μεγαλύτερη Το 12 είναι το - του 3)	-τροχος
-πλάσιος	τετρα-πλάσιος (= αυτός που είναι τέσσερις φορές μεγαλύτερος ή περισσότερος)	-φωνος
-πλευρος	τετρά-πλευρος (= αυτός που αποτελείται από τέσσερις πλευρές)	-φωνικός
-πλός	δι-πλός (= αυτός που υπάρχει ακριβώς ο ίδιος δύο φορές Αυτά τα γραμματόσημα τα έχω διπλά)	-χορδος
-ποδος	τετρά-ποδος (= αυτός που έχει τέσσερα πόδια)	-χρονα
-πορτος	τρι-πορτος (= αυτός που έχει τρεις πόρτες)	-χρονος
-πρόσωπος	δι-πρόσωπος (= αυτός που έχει δύο πρόσωπα, υποκριτής)	-ώνυμος
-πυλος	δι-πυλος (= αυτός που έχει δύο πύλες)	-ωρο
-σημος	δι-σημος (= αυτός που έχει δύο σημασίες)	-ωρος
-σηλος	οκτά-σσηλος τίτλος (= τίτλος εφημερίδας που κατα-	-ώροφος
		γραφικά στοιχεία πέντε ιντσών 4. σπíti με πέντε δωμάτια 5. ποσότητα που ανέρχεται στον αριθμό «πέντε»: ένα - κιλά 6 πρόσωπο που φέρει τον αριθμό «πέντε», π.χ. παίκτης αθλητικής ομάδας, που παίζει στη θέση η οποία δηλώνεται με τον αριθμό 5)
		καμία εικοσ-αριά (= περίπου είκοσι)
		πεντηντ-αρίζω (= γίνομαι πενήντα ετών)
		εικοσά-άριχο (= κέρμα είκοσι δραχμών), χιλιά-άριχο (= χαρτονόμισμα χιλίων δραχμών)
		δωδεκά-βαθμη κλίμακα (κλίμακα που αποτελείται από 12 βαθμούς)
		δεκαεξα-βάλβιδος (= αυτός που έχει δεκαεξί βαλβίδες)
		οκτά-γωνος (= αυτός που έχει οκτώ γωνίες)
		δί-δυμοι (για δύο αδελφία γεννημένα μαζί από την ίδια μητέρα)
		εικοσά-δραχμο (= νόμισμα είκοσι δραχμών)
		οκτα-εδρικός (= αυτός που έχει οκτώ έδρες)
		οκτά-εδρος (= αυτός που αποτελείται από οκτώ έδρες)
		εκατοντα-ετηρίδα (= επέτειος ή περίοδος εκατό ετών)
		δεκα-ετής (= 1 αυτός που διαρκεί δέκα έτη 2 αυτός που έχει ηλικία δέκα ετών)
		δεκα-ετία (= περίοδος δέκα ετών)
		δεκα-ήμερος (= αυτός που διαρκεί δέκα ημέρες)
		οκτά-ημος (= αυτός που αποτελείται από 8 ήχους ή ψάλλεται κατά 8 ήχους)
		δι-θειςος (= αυτός που έχει δύο θέσεις)
		πεντά-θυρος (= αυτός που έχει πέντε θύρες)
		μύν-ιππος (= αυτός που έχει έναν ίππο)
		δι-κέφαλος (= αυτός που έχει δύο κεφάλια)
		πεντά-κίλος (= αυτός που ζυγίζει ή περιέχει πέντε κιλά)
		τρι-κλινος δωμάτιο (= δωμάτιο που περιλαμβάνει τρία κρεβάτια)
		τρι-κορφος (= αυτός που έχει τρεις κορυφές)
		οκτά-κωπος (= αυτός που έχει οκτώ κουπιά)
		πεντά-λεπτος (= αυτός που διαρκεί πέντε λεπτά)
		δί-λίτρος (= αυτός που περιέχει ή ζυγίζει δύο λίτρα)
		τετρα-μελής (= αυτός που αποτελείται από τέσσερα μέλη)
		εννιά-μερα (= η συμπλήρωση εννέα ημερών από τον θάνατο κάποιου)
		λαμβάνει οκτώ στίλες)
		δί-στιχος (= αυτός που αποτελείται από δύο στίχους)
		τρι-στυλος (= αυτός που έχει τρεις στυλούς)
		δεκαπεντα-σύλλαβος (= αυτός που αποτελείται από δεκαπέντε συλλαβές)
		εξά-σφαιρο πιστόλι (= πιστόλι που μπορεί να πάρει έξι σφαίρες)
		ενδεκά-τομος (= αυτός που αποτελείται από ένδεκα τόμους)
		τετρά-τροχος (= αυτός που φέρει τέσσερις τροχούς)
		δί-φωνος (= αυτός που άδεται από δύο φωνές)
		δωδεκα-φωνικός (= αυτός που αποτελείται από δώδεκα φωνές)
		εξά-χορδο όργανο (= όργανο που φέρει έξι χορδές)
		τά εννιά-χρονα (= περίοδος εννέα ετών)
		εκατό-χρονος (= 1. αυτός που διαρκεί 100 έτη 2. αυτός που έχει ηλικία 100 ετών)
		μον-ώνυμο, δι-ώνυμο (σε ορισμένες αλγεβρικές παραστάσεις μεταβλητής x)
		ημί-ωρο / μισά-ωρο (= διάστημα μισής ώρας), εξά-ωρο
		τρι-ωρος (= αυτός που έχει διάρκεια τριών ωρών)
		τετρα-ώροφος (= αυτός που έχει τέσσερις ορόφους)

Στην υπό ένταξη Ε΄ έκδοση (2019) του ΛΝΕΓ (Μπαμπινιώτη), στον πίνακα 5 του λήμματος «αριθμός» έχει προστεθεί και το παραγωγικό επίθημα (β΄ συνθετικό) -ευρο (φωτ. 2).

-βαθμος	δωδεκά-βαθμη κλίμακα (κλίμακα που αποτελείται από 12 βαθμούς)	-τομος
-βάλβιδος	δεκαεξα-βάλβιδος (= αυτός που έχει δεκαέξι βαλβίδες)	-τροχος
-γωνος	οκτά-γωνος (= αυτός που έχει οκτώ γωνίες)	-φωνος
-δυμος	δί-δυμοι (για δύο αδέρφια γεννημένα μαζί από την ίδια μητέρα)	-φωνικός
-δραχμο	εικοσά-δραχμο (= παλαιότ. νόμισμα είκοσι δραχμών)	-χορδος
-εδρικός	οκτα-εδρικός (= αυτός που έχει οκτώ έδρες)	-χρονα
-εδρος	οκτά-εδρος (= αυτός που αποτελείται από οκτώ έδρες)	-χρονος
-ετηρίδα	εκατοντα-ετηρίδα (= επέτειος ή περίοδος εκατό ετών)	-ώνυμος
-ετής	δεκα-ετής (= 1. αυτός που διαρκεί δέκα έτη 2. αυτός που έχει ηλικία δέκα ετών)	-ωρο
-ετία	δεκα-ετία (= περίοδος δέκα ετών)	-ωρος
-ευρο	πεντά-ευρο (= χαρτονόμισμα πέντε ευρώ), δεκά-ευρο, εικο-	-ώροφος

Ήδη από προηγούμενα αποδεκτά βοηθήματα (λ.χ. το ΛΑΑ ή/και το ΛΣΓ ή/και το ΛΝΕΓ Δ' έκδοση) είναι αποδεκτά τα ΜΟΝΟΕΥΡΟ, ΔΙΕΥΡΟ, ΠΕΝΤΑΕΥΡΟ, ΔΕΚΑΕΥΡΟ, ΕΙΚΟΣΑΕΥΡΟ, ΠΕΝΗΝΤΑΕΥΡΟ, ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΥΡΟ, ΕΚΑΤΟΕΥΡΟ, ΚΑΤΟΣΤΑΕΥΡΟ, ΔΙΑΚΟΣΑΕΥΡΟ, ΠΕΝΤΑΚΟΣΑΕΥΡΟ σε όλες τους τις πτώσεις και με διπλή γραφή, καθότι ευρώ = ευρώ.

Σας παρακαλούμε να παρατηρήσετε προσεκτικά τις φωτ. 1 και φωτ. 2 και ακολουθώντας να απαντήσετε με δύο διαφορετικές ψήφους στα δύο παρακάτω υποερωτήματα:

A. Θεωρείτε αποδεκτά τα ΜΙΣΟΔΡΑΧΜΟ, -ΟΥ, -Α, -ΩΝ και τα ΜΙΣΟΕΥΡΟ, -ΟΥ, -Α, -ΩΝ, -Ω;

B. Θεωρείτε αποδεκτά τα ΤΡΙΕΥΡΟ, ΤΕΤΡΑΕΥΡΟ, ΕΞΑΕΥΡΟ, ΕΠΤΑΕΥΡΟ, ΕΦΤΑΕΥΡΟ, ΟΚΤΑΕΥΡΟ, ΟΧΤΑΕΥΡΟ, ΕΝΝΙΑΕΥΡΟ, ΕΝΝΕΑΕΥΡΟ, ΕΝΔΕΚΑΕΥΡΟ, ΕΝΤΕΚΑΕΥΡΟ, ΔΩΔΕΚΑΕΥΡΟ, ΔΕΚΑΤΡΙΑΕΥΡΟ, ΔΕΚΑΤΕΤΡΑΕΥΡΟ, ΔΕΚΑΤΕΣΣΑΕΥΡΟ, ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΕΥΡΟ, ΕΙΚΟΣΙΕΝΑΕΥΡΟ, ΕΙΚΟΣΙΔΥΑΥΕΡΟ, ΤΡΙΑΝΤΑΕΥΡΟ, ΤΡΙΑΚΟΝΤΑΕΥΡΟ, ΣΑΡΑΝΤΑΕΥΡΟ, ΕΚΑΤΟΣΤΑΕΥΡΟ, ΧΙΛΙΟΕΥΡΟ, με όλες τους τις πτώσεις και με διπλή γραφή, καθότι ευρώ = ευρώ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Α: όχι – Β: όχι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 532

Είχαμε ξαναπεί πρόσφατα, εν προκειμένω στο ερώτημα Νο 524, ότι στα αποδεκτά μας βοηθήματα (ΛΚΝ, ΛΝΕΓ, ΛΑΑ, ΛΣΓ) λεξικογραφούνται περίπου 80 ρήματα ξενικής προέλευσης με κατάληξη -άρω (-άρομαι), λ.χ. λιμάρω, πικάρω, σοκάρω, φιξάρω κ.ά. Λαμβάνοντας υπόψη ότι σε αμφότερες τις αποδεκτές μας Γραμματικές (ήτοι στη «Γραμματική Τριανταφυλλίδη» και στη «Σύγχρονη Σχολική Γραμματική για όλους» του Γ. Μπαμπινιώτη) ουδεμία αναφορά γίνεται στην κλίση αυτών των ρημάτων, το Τμήμα Λεξικού βασίζεται υποχρεωτικά στα κλιτικά υποδείγματα του ΛΚΝ (Τριανταφυλλίδη) και του ΛΣΓ (Μπαμπινιώτη).

Στο ΛΚΝ όλα αυτά τα ρ. συνοδεύονται από την ένδειξη Ρ6 (για όσα έχουν και ενεργητική και παθητική φωνή) ή Ρ6α (για όσα έχουν μόνο ενεργητική φωνή) ή Ρ6β (για όσα έχουν μόνο παθητική φωνή, όπως π.χ. το ρ. κοκετάρομαι). Επειδή στο ερώτημα αυτό θα μας απασχολήσει μόνον η παθητική φωνή, μπορείτε να δείτε το κλιτικό υπόδειγμα Ρ6β στην παρακάτω φωτ. 1.

Ρ6β Παθητική φωνή							
ενεστ.	οριστ./ υποτ.	τρατάρομαι	τρατάρεσαι	τρατάρεται	τραταρόμαστε	τρατάρεστε	τρατάρονται
	προστ.		(τρατάρου)			(τρατάρεστε)	
πρτ.	οριστ.	τραταριζόμουν	τραταριζόσουν	τραταριζόταν	τραταριζόμασταν	τραταριζόσασταν	τραταρίζονταν
αόρ.	οριστ.	τραταρίστηκα	τραταρίστηκες	τραταρίστηκε	τραταρίστηκαμε	τραταρίστηκατε	τραταρίστηκαν
	υποτ.	τραταριστώ	τραταριστείς	τραταριστεί	τραταριστούμε	τραταριστείτε	τραταριστούν
	προστ.		τραταρίσου			τραταριστείτε	
	απαρέμφ.	τραταριστεί					
πρκ.	οριστ.	έχω τραταριστεί (ή είμαι τραταρισμένος)					

Στο ΛΣΓ όλα αυτά τα ρ. συνοδεύονται από την ένδειξη Ρ22 (για όσα έχουν και ενεργητική και παθητική φωνή) ή Ρ22α (για όσα έχουν μόνο ενεργητική φωνή) ή Ρ22β (για όσα έχουν μόνο παθητική φωνή). Επειδή στο ερώτημα αυτό θα μας απασχολήσει μόνον η παθητική φωνή, μπορείτε να δείτε το κλιτικό υπόδειγμα Ρ22β στην παρακάτω φωτ. 2.

Ρ22β τσεκάρομαι							
ΧΡΟΝΟΣ	ΕΓΚΛΙΣΗ	ΠΡΟΣΩΠΟ					
		εγώ	εσύ	αυτός	εμείς	εσείς	αυτοί
ΕΝΕΣΤ.	ΟΡΙΣΤ. / ΥΠΟΤ.	τσεκάρομαι	τσεκάρεσαι	τσεκάρεται	τσεκαριζόμαστε	τσεκαριζόσαστε / τσεκάρεστε	τσεκάρονται
	ΠΡΟΣΤ.		-			τσεκάρεστε	
	ΜΤΧ.	-					
ΠΑΡΑΤ.	ΟΡΙΣΤ.	τσεκαριζό-μουν(α)	τσεκαριζό-σουν(α)	τσεκαριζόταν(ε)	τσεκαριζόμα-στε / τσεκαριζό-μασαν	τσεκαριζόσα-στε / τσεκαριζό-σασαν	τσεκάρονταν / τσεκαριζόντου-σαν
ΜΕΛΛ. ΕΞΑΚ.	ΟΡΙΣΤ.	θα τσεκάρομαι	θα τσεκάρεσαι	θα τσεκάρεται	θα τσεκαριζόμαστε	θα τσεκάρεστε	θα τσεκάρονται
ΜΕΛΛ. ΣΤΙΓΜ.	ΟΡΙΣΤ.	θα τσεκαριστώ	θα τσεκαριστείς	θα τσεκαριστεί	θα τσεκαριστούμε	θα τσεκαριστείτε	θα τσεκαριστούν(ε)
ΜΕΛΛ. ΣΥΝΤ.	ΟΡΙΣΤ.	θα έχω τσεκαριστεί	θα έχεις τσεκαριστεί	θα έχει τσεκαριστεί	θα έχουμε τσεκαριστεί	θα έχετε τσεκαριστεί	θα έχουν(ε) τσεκαριστεί
ΑΟΡ.	ΟΡΙΣΤ.	τσεκαρίστηκα	τσεκαρίστηκες	τσεκαρίστηκε	τσεκαριστήκαμε	τσεκαριστήκατε	τσεκαρίστηκαν / τσεκαριστήκανε
	ΥΠΟΤ.	τσεκαριστώ	τσεκαριστείς	τσεκαριστεί	τσεκαριστούμε	τσεκαριστείτε	τσεκαριστούν(ε)
	ΠΡΟΣΤ.		(τσεκαρίσου)			τσεκαριστείτε	
ΠΑΡΑΚ.	ΟΡΙΣΤ. / ΥΠΟΤ.	έχω τσεκαριστεί	έχεις τσεκαριστεί	έχει τσεκαριστεί	έχουμε τσεκαριστεί	έχετε τσεκαριστεί	έχουν(ε) τσεκαριστεί
	ΜΤΧ.	τσεκαρισμένος, τσεκαρισμένη, τσεκαρισμένο					
ΥΠΕΡΣ.	ΟΡΙΣΤ.	είχα τσεκαριστεί	είχες τσεκαριστεί	είχε τσεκαριστεί	είχαμε τσεκαριστεί	είχατε τσεκαριστεί	είχαν(ε) τσεκαριστεί

Παρατηρώντας προσεκτικά τις φωτ. 1 και φωτ. 2, θα διαπιστώσετε ότι υπάρχουν επτά (7) διαφορές: στο ΛΚΝ υπάρχει στην προστακτική ενεστώτα το β' ενικ. -ΑΡΟΥ, στην οριστική ενεστώτα το β' πληθ. -ΑΡΟΜΑΣΤΕ και στον παρατατικό το γ' πληθ. -ΑΡΙΖΟΝΤΑΝ(Ε), ενώ στο ΛΣΓ υπάρχουν σε ενεστώτα και παρατατικό τα β' πληθ. -ΑΡΙΖΟΜΑΣΤΕ και γ' πληθ. -ΑΡΙΖΟΣΑΣΤΕ και στον παρατατικό τα γ' πληθ. -ΑΡΟΝΤΑΝ και γ' πληθ. -ΑΡΙΖΟΝΤΟΥΣΑΝ.

Το Τμήμα Λεξικού βασίζεται και στα δύο κλιτικά υποδείγματα (και του ΛΚΝ και του ΛΣΓ) και κατά συνέπεια ενσωματώνει στην ψηφιακή βάση αποδεκτών λέξεων όλους τους κλιτικούς τους τύπους. Συμφωνείτε με το ΤΛ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Ναι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 533

Στην υπό ένταξη Ε' έκδοση (2019) του ΛΝΕΓ (Μπαμπινιώτη), λημματογραφείται και το λήμμα ίλεως, το οποίο ο λεξικογράφος μάς λέει ότι είναι αρχαιοπρεπές εκκλησιαστικό επίθετο, το οποίο χρησιμοποιείται «κυρίως στη φράση ίλεως γενού / γίνου» (φωτ. 1).

ίλεως (επίθ.) ΕΚΚΛΗΣ. (αρχαιοπρ.) κυρ. στη ΦΡ. *ίλεως* γενού/γίνου (*ίλεως* γενού/γίνου) «δείξε εύνοια, ευμένεια» (ως παράκληση προς τον Θεό).
 [ΕΤΥΜ. < αρχ. *ίλεως*, αττ. τύπος τού *ίλαος* «ευμένης, ευνοϊκός», το οποίο συνδέεται ετυμολογικά με τα αρχ. *ίλάσκομαι* «εξιλεώνω, εξευμενίζω» και *ίλαρός* «χαρούμενος, φαιδρός» (βλ.λ.).

Σύμφωνα με τους όρους αποδοχής λέξεων, στα αποδεκτά βοηθήματα συμπεριλαμβάνεται και η σχολική «Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής» του Μιχ. Οικονόμου «αποκλειστικά για αρχαιοκλίτα λήμματα και μόνον εάν για την κλίση τέτοιων λημμάτων δεν βοηθά η νεοελληνική γραμματική».

Στη Γραμματική αυτή, σελ. 100, § 166, Αττικόκλιτα επίθετα, δίδεται η κλίση του τριγενούς επιθέτου ο *ίλεως*, η *ίλεως*, το *ίλεων* (φωτ. 2).

3. Αττικόκλιτα επίθετα

166. Μερικά επίθετα κλίνονται κατά την αττική δεύτερη κλίση (βλ § 101) και λέγονται **αττικόκλιτα**. Των επιθέτων αυτών το αρσενικό και το θηλυκό λήγει σε **-ως** και το ουδέτερο σε **-ων**.

Παραδείγματα

(θ. *ίλεω*-)

Ενικός αριθμός					Πληθυντικός αριθμός				
ον.	ὁ	ἡ	<i>ίλεως</i>	τὸ	<i>ίλεων</i>	οἱ	αἱ	<i>ίλεω</i>	τὰ <i>ίλεα</i>
γεν.	τοῦ	τῆς	<i>ίλεω</i>	τοῦ	<i>ίλεω</i>	τῶν	<i>ίλεων</i>	τῶν	<i>ίλεων</i>
δοτ.	τῷ	τῇ	<i>ίλεω</i>	τῷ	<i>ίλεω</i>	τοῖς	ταῖς	<i>ίλεως</i>	τοῖς <i>ίλεως</i>
αιτ.	τόν	τήν	<i>ίλεων</i>	τὸ	<i>ίλεων</i>	τούς	τάς	<i>ίλεως</i>	τὰ <i>ίλεα</i>
κλ.	(ὦ)		<i>ίλεως</i>	(ὦ)	<i>ίλεων</i>	(ὦ)		<i>ίλεω</i>	(ὦ) <i>ίλεα</i>

Δυνικός αριθμός (και για τα τρία γένη)

ον., αιτ. *τώ*, κλ. (ὦ) *ίλεω* - γεν., δοτ. *τοῖν* *ίλεων*

Θεωρείτε ότι θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στις αποδεκτές λέξεις του ελληνικού αγωνιστικού σκραμπλ και οι κλιτικοί τύποι ΙΛΕΩ, ΙΛΕΩΝ, ΙΛΕΑ; Παρακαλούμε να επιλέξετε μόνο μία από τις τρεις παρακάτω απαντήσεις:

A. Θεωρώ ότι θα πρέπει να κλίνεται και στα τρία γένη και κατά συνέπεια να είναι αποδεκτά και τα ΙΛΕΩ, ΙΛΕΩΝ, ΙΛΕΑ.

B. Θεωρώ ότι θα πρέπει να κλίνεται μόνο στο αρσενικό / θηλυκό και κατά συνέπεια να είναι αποδεκτά μόνον τα ΙΛΕΩ, ΙΛΕΩΝ.

Γ. Θεωρώ ότι δεν θα πρέπει να κλίνεται και κατά συνέπεια να παραμείνει αποδεκτό μόνον το ΙΛΕΩΣ.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: το Γ

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 534

Είχαμε ασχοληθεί παλαιότερα (στο ερώτημα Νο 71) με την ανωμαλία που παρουσιάζει η κλίση του ρ. μειγνύω στον πίνακα ανωμάτων ρημάτων της Β΄ έκδοσης του ΛΝΕΓ (Μπαμπ.). Σύμφωνα με τη γνωμοδότηση του ΤΕΓ, αποδεκτά πρέπει να θεωρούνται ο ενεργητικός αόριστος (οριστική έμειξα, υποτακτική να μείζω, προστακτική μείξε – μείξτε), ο παθητικός ενεστώτας (οριστική μειγνύομαι, προστακτική μειγνύου), ο παθητικός παρατατικός (μειγνυόμουν) και ο παθητικός αόριστος (οριστική μίχθηκα, υποτακτική να μιχθώ, προστακτική μείξου – μιχθείτε), καθώς σύμφωνα με τη Γραμμ. Τριανταφυλλίδη (υποσημείωση § 861) «ο τύπος του β΄ ενικού της προστακτικής του παθητικού αορίστου σχηματίζεται από το αοριστικό θέμα της ενεργητικής φωνής».

Ωστόσο, στην υπό ένταξη Ε΄ έκδοση (2019) του ΛΝΕΓ (Μπαμπ.), στον πίνακα ανωμάτων ρημάτων εμφανίζεται διαφορετική ορθογραφία στον ενεργητικό αόριστο. Μπορείτε να παρατηρήσετε το σχετικό απόσπασμα του εν λόγω πίνακα, τόσο της Β΄ έκδοσης, όσο και της Ε΄ έκδοσης, στην παρακάτω φωτ. 1.

ΛΝΕΓ (ΜΠΑΜΠ.) Β΄ έκδοση

λεπτύνω / λεπταίνω	λέπτυνα	» λεπτύνω	λεπτύνθηκα	» λεπυνθώ	(εκ)λεπτυσμένος
λυσώ	λύσσαξα	» λυσσάξω	—	—	λυσσασμένος
μαθαίνω	έμαθα	» μάθω	μαθεύτηκα	» μαθευτώ	μαθημένος
μανθάνω (εκ-, απο-)	(λόγ.) εξέμαθα	» (εκ)μάθω	εκμαυήθηκα	» εκμαυηθώ	—
μεθάω / -ώ	μέθυσα	» μεθύσω	—	—	μεθυσμένος
μειγνύω (ανα-)	έμειξα	» μείξω	μίχθηκα / (λόγ.) (αν-)εμίχην	» μιχθώ	μιγμένος / (λόγ.) (ανα-)μεμιγμένος
μένω	έμεινα	» μείνω	—	—	—
μετέχω	μετείχα / (λόγ.) μετέσχον	» μετάσχω	—	—	—

ΛΝΕΓ (ΜΠΑΜΠ.) Ε΄ έκδοση

κατα-, συν- κ.λπ.	(συν-)έλεξα		(μτχ. εκ-λεγ-είς, -είσα, -έν)	
λεπτύνω / λεπταίνω	λέπτυνα	» λεπτύνω	λεπτύνθηκα	» λεπυνθώ
λυσώ	λύσσαξα	» λυσσάξω	—	—
μαθαίνω	έμαθα	» μάθω	μαθεύτηκα	» μαθευτώ
μεθώ / μεθάω	μέθυσα	» μεθύσω	—	—
μειγνύω (ανα-)	(αν)έμιξα	» μίξω	μίχθηκα / (λόγ.) (αν-)εμίχην	» μιχθώ
μετέχω	μετείχα / (λόγ.) μετέσχον	» μετάσχω	—	—

Κατόπιν τούτου, το Τμήμα Λεξικού θεωρεί ότι αφού δίνεται αυτούσια η υποτακτική αορίστου ΜΙΞΩ, ΜΙΞΕΙΣ, ΜΙΞΕΙ κλπ. θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στην ηλεκτρονική βάση αποδεκτών λέξεων και οι τύποι της οριστικής του ενεργητικού αορίστου ΕΜΙΞΑ, ΕΜΙΞΕΣ, ΕΜΙΞΕ κλπ., οι τύποι της προστακτικής αορίστου ΜΙΞΕ, ΜΙΞΤΕ και ο τύπος του β΄ ενικού της προστακτικής του παθητικού αορίστου ΜΙΞΟΥ (αφού σύμφωνα με τη Γραμμ. Τριανταφυλλίδη, υποσημείωση § 861, «ο τύπος του β΄ ενικού της προστακτικής του παθητικού αορίστου σχηματίζεται από το αοριστικό θέμα της ενεργητικής φωνής»). Συμφωνείτε με το ΤΛ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Ναι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 535

Είχαμε εξετάσει πρόσφατα (στο ερώτημα Νο 530), το ρ. κτώμαι, το οποίο συμπεριλαμβάνεται στο λημματολόγιο του υπό ένταξη ΛΝΕΓ (Μπαμπινιώτη), Ε΄ έκδοση 2019.

Είχατε απορρίψει ως μη αποδεκτούς τους κλιτικούς τύπους του παρατατικού ΕΚΤΩΜΗΝ, ΕΚΤΑΣΟ, ΕΚΤΩΜΕΘΑ, ΕΚΤΑΣΘΕ, ΕΚΤΩΝΤΟ.

Θεωρείτε αποδεκτά τα (Ε)ΚΤΟΜΟΥΝ(Α), (Ε)ΚΤΟΣΟΥΝ(Α), (Ε)ΚΤΟΤΑΝ(Ε), (Ε)ΚΤΟΜΑΣΤΑΝ, ΕΚΤΟΜΑΣΤΕ, (Ε)ΚΤΟΣΑΣΤΑΝ, ΕΚΤΟΣΑΣΤΕ, (Ε)ΚΤΟΝΤΑΝ(Ε) ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Όχι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 536

Στο ΛΝΕΓ (Μπαμπ.) Β' έκδοση, στο λήμμα μνημοτεχνική παρατηρούμε και το υπολήμμα μνημοντεχνικός, -ή, -ό. Στο ίδιο λεξικό, στο λήμμα λιθανθρακοφόρος, -ος, -ο παρατηρούμε τη φράση λιθανθρακοφόρος περίοδος. Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα παρατηρήσετε στην παρακάτω φωτ. 1.

μνημοτεχνική (η) [1889] η μνημονική (βλ. λ. *μνημονικός*). — **μνημοντεχνικός**, -ή, -ό [1889].

λιθανθρακοφόρος, -ος, -ο [1890] ΓΕΩΛ. 1. αυτός που περιέχει λιθάνθρακες: ~ *υπέδαφος* / *στρώμα* 2. (α) **λιθανθρακοφόρο** (το) / **λιθανθρακοφόρος περίοδος** η γεωλογική περίοδος τού Παλαιοζωικού αιώνα,

Το Τμήμα Λεξικού θεωρεί ότι πρόκειται για τυπογραφικά λάθη και κατά συνέπεια δεν έχει καταχωρήσει στην ηλεκτρονική βάση αποδεκτών λέξεων ούτε τους τύπους μνημοντεχνικός, -ή, -ό ούτε και τους τύπους λιθανθρακοφόρος, -ος, -ο. Συμφωνείτε με το ΤΛ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Ναι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 537

Στα αποδεκτά μας λεξικά ληματογραφούνται πολλά λόγια ή αρχαιοπρεπή, τριγενή και δικατάληκτα, ισοσύλλαβα επίθετα, είτε βαρύτονα σε -ος, -ος, -ο (παροξύτονα και προπαροξύτονα) είτε οξύτονα σε -ός, -ός, -ό. Ο προβληματισμός των μελών του Τμήματος Λεξικού εστιάζεται στο σχηματισμό της ονομαστικής πληθυντικού του θηλυκού σε -ες (ή -ές).

Ας εξετάσουμε όμως τα δεδομένα μας με τη σειρά. Στις αποδεκτές μας Γραμματικές της Νέας Ελληνικής (Τριανταφυλλίδη και Μπαμπινιώτη) δεν γίνεται καμία αναφορά στον τρόπο κλίσης αυτών των επιθέτων. Μέχρι και τις 1/6/2021, οπότε και τέθηκαν σε ισχύ τρία νέα βοηθήματα, δηλαδή το ΛΑΑ (Λεξικό της Ακαδημίας Αθηνών), το ΛΣΓ (Λεξικό για το σχολείο και το γραφείο του Γ. Μπαμπινιώτη) και η Σχολική Γραμματική για όλους του Γ. Μπαμπινιώτη, αποδεκτά ήταν μόνο το ΛΚΝ (Λεξικό «Τριανταφυλλίδη»), το ΛΝΕΓ (Λεξικό «Μπαμπινιώτη» Β' έκδοση και Δ' έκδοση) και η Γραμματική Τριανταφυλλίδη (2002 και 1996). Ως γνωστόν το ΛΚΝ έχει παράρτημα με κλιτικά υποδείγματα, ενώ το ΛΝΕΓ όχι. Κατά συνέπεια, το Τμήμα Λεξικού ακολουθούσε μέχρι τότε μία συγκεκριμένη τακτική για την κλίση τους: τόσο εκείνα που ληματογραφούνταν στο ΛΚΝ, όσο και εκείνα που ληματογραφούνταν στο ΛΝΕΓ, κλίνονταν σύμφωνα με τις υποδείξεις των κλιτικών υποδειγμάτων του ΛΚΝ. Μπορείτε να παρατηρήσετε αυτά τα υποδείγματα του ΛΚΝ στις παρακάτω φωτ. 1 και 2.

E13	φθοροποιός	φθοροποιού	φθοροποιό	φθοροποιέ	φθοροποιοί	φθοροποιών	φθοροποιούς	φθοροποιοί
	φθοροποιός	φθοροποιού	φθοροποιό	φθοροποιέ	φθοροποιοί	φθοροποιών	φθοροποιούς	φθοροποιοί
	φθοροποιά	φθοροποιάς	φθοροποιά	φθοροποιά	φθοροποιές	φθοροποιών	φθοροποιές	φθοροποιές
	φθοροποιό	φθοροποιού	φθοροποιό	φθοροποιό	φθοροποιά	φθοροποιών	φθοροποιά	φθοροποιά
E14	ζημιογόνος	ζημιογόνου	ζημιογόνο	ζημιογόνε	ζημιογόνοι	ζημιογόνων	ζημιογόνους	ζημιογόνοι
	ζημιογόνος	ζημιογόνου	ζημιογόνο	ζημιογόνε	ζημιογόνοι	ζημιογόνων	ζημιογόνους	ζημιογόνοι
	ζημιογόνα	ζημιογόνας	ζημιογόνα	ζημιογόνα	ζημιογόνες	ζημιογόνων	ζημιογόνες	ζημιογόνες
	ζημιογόνο	ζημιογόνου	ζημιογόνο	ζημιογόνο	ζημιογόνα	ζημιογόνων	ζημιογόνα	ζημιογόνα
E15	ευκλείδειος	ευκλείδειου	ευκλείδειο	ευκλείδειε	ευκλείδειοι	ευκλείδειων	ευκλείδειους	ευκλείδειοι
		ευκλείδειου				ευκλείδειων	ευκλείδειους	
	ευκλείδειος	ευκλείδειου	ευκλείδειο	ευκλείδειε	ευκλείδειοι	ευκλείδειων	ευκλείδειους	ευκλείδειοι
	ευκλείδεια	ευκλείδειας	ευκλείδεια	ευκλείδεια	ευκλείδειες	ευκλείδειων	ευκλείδειες	ευκλείδειες
	ευκλείδειο	ευκλείδειου	ευκλείδειο	ευκλείδειο	ευκλείδεια	ευκλείδειων	ευκλείδεια	ευκλείδεια
		ευκλείδειου				ευκλείδειων		

E16	ανενεργός	ανενεργού	ανενεργό	ανενεργέ	ανενεργοί	ανενεργών	ανενεργούς	ανενεργοί
	ανενεργός	ανενεργού	ανενεργό	ανενεργέ	ανενεργοί	ανενεργών	ανενεργούς	ανενεργοί
	ανενεργή	ανενεργής	ανενεργή	ανενεργή	ανενεργές	ανενεργών	ανενεργές	ανενεργές
	ανενεργό	ανενεργού	ανενεργό	ανενεργό	ανενεργά	ανενεργών	ανενεργά	ανενεργά
E17	διάδικος	διαδίκου	διάδικο	διάδικε	διάδικοι	διαδίκων	διαδίκους	διάδικοι
	διάδικοι					διαδίκων	διαδίκους	
	διάδικος	διαδίκου	διάδικο	διάδικε	διάδικοι	διαδίκων	διαδίκους	διάδικοι
	διάδικη	διάδικης	διάδικη	διάδικη	διάδικες	διαδίκων	διάδικες	διάδικες
	διάδικο	διαδίκου	διάδικο	διάδικο	διάδικα	διαδίκων	διάδικα	διάδικα
	διάδικοι					διαδίκων		

Όπως θα παρατηρήσατε, το λεξικό αυτό δίνει δύο τύπους στα θηλυκά. Αλλά ονομαστική πληθυντικού σε -ες (ή -ές) δίνει μόνον όταν η ονομαστική ενικού είναι σε -α (-ά) ή -η (-ή). Ωστόσο, στο σώμα των λημμάτων, ο ίδιος ο λεξικογράφος σε αρκετές περιπτώσεις μάς δίνει ονομαστική ενικού στο θηλυκό μόνο σε -ος και ταυτόχρονα ονομαστική πληθυντικού σε -ες. Έχει ήδη ερωτηθεί επ' αυτού ο διευθυντής του ΙΝΣ κ. Παπαναστασίου (γνωμοδότηση, αρ. πρωτ. 180 / 29.06.2020, ερώτημα Νο 10). Μπορείτε να παρατηρήσετε μερικά τέτοια παραδείγματα και το ερώτημα που ετέθη στον λεξικογράφο και την απάντησή του στην παρακάτω φωτ. 3.

ανδρογόνος -ος -ο [androgónos] E14 : (ιατρ.) Ανδρογόνα φάρμακα / ανδρογόνες ουσίες και ως ουσ. τα ανδρογόνα, φαρμακευτικές ουσίες που αναπληρώνουν την έκκριση των ανδρικών ορμονών.

[λόγ. < γαλλ. andro gène < andro- = ανδρο- + -gène = -γόνος (διαφ. το αρχ. ανδρογόνος 'για μέρα που είναι κατάλληλη για τη σύλληψη^{III} αγοριών')]

χοληφόρος -ος -ο [xolifóros] E14 : (ανατ.) που διοχετεύει τη χολή: Χοληφόρα αγγεία. Χοληφόρες οδοί.

[λόγ. χολη- + -φόρος μτφρδ. γαλλ. voies biliaires]

υπέγγυος -ος -ο [ipéngios] E15 : (νομ.) που δίνεται ως εγγύηση: Υπέγγυες πρόσοδοι, πρόσοδοι του κράτους που διατίθενται για την απόσβεση εξωτερικού δανείου. [λόγ. < αρχ. υπέγγυος]

10 (συνέχεια) Στο επίθετο υπέγγυος -ος -ο δίδεται το κλιτικό υπόδειγμα E15 (ευκλείδειος -ος/α -ο). Προς επίρρωση δε του ως άνω υποδείγματος δίδεται στο ερμηνεύμα και η φράση «υπέγγυες πρόσοδοι». Συνεπώς, μήπως θα ήταν ορθότερο το εν λόγω επίθετο να λημματογραφείται ως υπέγγυος -ος/α -ο;

Θεωρήθηκε συχνότερο το θηλ. σε -α, και για αυτό προτάχθηκε έναντι του -ος. Αλλά δεν υπάρχει καμία διαφορά.

Συμπερασματικά, έως 1/6/2021 το ΤΛ, που επιμελείται την ηλεκτρονική βάση αποδεκτών λέξεων, ενσωμάτωνε σε αυτήν τους τύπους σε -ες (-ές) από τα ΛΚΝ και ΛΝΕΓ (Β' έκδοση και Δ' έκδοση) μόνον εάν εμφανιζόταν διτυπία στην ονομαστική ενικού.

Έκτοτε, τα δεδομένα έχουν ελαφρώς μεταβληθεί, καθώς έχουν τεθεί σε ισχύ το ΛΑΑ (Λεξικό της Ακαδημίας Αθηνών), το ΛΣΓ (Λεξικό για το σχολείο και το γραφείο του Γ. Μπαμπινιώτη) και η Σχολική Γραμματική για όλους του Γ. Μπαμπινιώτη. Επιπλέον, αναμένεται σύντομα να τεθεί σε ισχύ και η υπερψηφισθείσα Ε' έκδοση του ΛΝΕΓ (Μπαμπινιώτη).

Τι μας δίνουν επιπροσθέτως αυτά τα νέα βοηθήματα; Όπως είπαμε και παραπάνω, στη Γραμματική Μπαμπινιώτη ουδεμία αναφορά γίνεται στη μορφολογία αυτών των επιθέτων. Ομοίως, στην υπό ένταξη Ε' έκδοση του ΛΝΕΓ, όπου λημματογραφούνται για πρώτη φορά τρία καινούργια επίθετα (ηχογόνος, -ος, -ο, κρυογόνος, -ος, -ο, οπισθενεργός, -ός, -ό) δεν δίδεται καμία πληροφορία στον αναγνώστη, σχετικά με την ονομαστική πληθυντικού των θηλυκών. Στο ΛΑΑ υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις, στις οποίες η ονομαστική ενικού των θηλυκών είναι μόνο σε -ος, αλλά η ονομαστική πληθυντικού είναι σε -ες (φωτ. 4).

γεωπαθογόνος, ος, ο γε-ω-πα-θο-γό-νος επίθ.: γεωπαθητικός: ~οι: κόμβοι. ~ες: ακτινοβολίες/ζώνες. Βλ. -γόνος, γεω-.

εξαρτησιογόνος, ος, ο [έξαρτησιογόνος] ε-ξαρ-τη-σι-ο-γό-νος επίθ.: κυρ. στο • **ΣΥΜΠΛ.**: εξαρτησιογόνες ουσίες & εξαρτησιογόνα (τα): **ΦΑΡΜΑΚ.**

κολλαγόνος, ος, ο κολ-λα-γό-νος επίθ.: ΒΙΟΧ. που σχετίζεται με το κολλαγόνο: ~ος: ιστός. ~ες: ίνες. ~α: ινίδια. Βλ. -γόνος. [< αγγλ. collagenous]

μεταλλαξιογόνος, ος, ο με-ταλ-λα-ξι-ο-γό-νος επίθ. & μεταλλαξιγόνος: ΒΙΟΛ.-ΙΑΤΡ. που προκαλεί, επιφέρει μετάλλαξη: ~ες: χημικές ουσίες.

ορεξιογόνος, ος, ο [ορέξιογόνος] ο-ρε-ξι-ο-γό-νος επίθ. ΒΙΟΧ.-ΙΑΤΡ.: που διεγείρει ή αυξάνει την όρεξη: ~ος: δράση/ορμόνη (βλ. γκρελίνη). ~ο: πεπτίδιο. ~ες: ιδιότητες/ουσίες. Βλ. -γόνος. ΑΝΤ. ανορεξιογόνος • Ουσ.: **ορεξιογόνο** (το): **ΦΑΡ-**

ακαρεοκτόνος, ος, ο [άκαρεοκτόνος] α-κα-ρε-ο-κτό-νος επίθ. (λόγ.): που εξουδετερώνει τα ακάρεα: ~ος: δράση. ~ο: φάρμακο. Το θειάφι έχει ~ες ιδιότητες. Βλ. -κτόνος. • Ουσ.: **ακαρεοκτόνο** (το):

πτωματοφάγος, ος, ο πτω-μα-το-φά-γος επίθ.: ΖΩΟΛ. που τρέφεται με πτώματα: ~ος: γύπας/καρχαρία. ~ες: ύαινες. ~α: όρνια. || (ως ουσ.) Τα ~α. Βλ. -φάγος.

συνδετήριος, α/ος, ο συν-δε-τή-ρι-ος επίθ. (λόγ.): που συνδέει δύο ή περισσότερα αντικείμενα, μέρη ή έννοιες: ~ος: άξονας/δρόμος/κλάδος. ~α: γέφυρα/δοκός/οδός/πτέρυγα/σήραγγα. ~ο: εξάρτημα/τμήμα. ~ες: γραμμές. || Ο ~ κρίκος (μεταξύ) δύο γενεών/των δύο λαών/όλης της οικογένειας. Πβ. συνδετικός. Βλ. -τήριος.

Στο ΛΣΓ υπάρχει ένα εξαιρετικά χρήσιμο παράρτημα με 218 σελίδες, στο οποίο μεταξύ άλλων συμπεριλαμβάνονται εκτεταμένες γραμματικές πληροφορίες καθώς και πίνακες κλίσεως για όλα τα ουσιαστικά, τα επίθετα, τις μετοχές και τα ρήματα. Τα επίθετα που εξετάζουμε σ' αυτό το ερώτημα, συνοδεύονται από τις σημάνσεις E17, E18, E19, E20, παραπέμποντας τον αναγνώστη στα αντίστοιχα κλιτικά υποδείγματα (φωτ. 5).

E17 ενεργός - ενεργ-ός/-ή - ενεργό						
	ΑΡΣΕΝΙΚΟ		ΘΗΛΥΚΟ		ΟΥΔΕΤΕΡΟ	
	Ενικός	Πληθυντικός	Ενικός	Πληθυντικός	Ενικός	Πληθυντικός
Ονομαστική	ενεργός	ενεργοί	ενεργός / ενεργή	ενεργές	ενεργό	ενεργά
Γενική	ενεργού	ενεργών	ενεργού / ενεργής	ενεργών	ενεργού	ενεργών
Αιτιατική	ενεργό	ενεργούς	ενεργό / ενεργή	ενεργές	ενεργό	ενεργά
Κλητική	ενεργέ	ενεργοί	ενεργέ / ενεργή	ενεργές	ενεργό	ενεργά

E18 αγαθοποιός - αγαθοποιός - αγαθοποιό						
	ΑΡΣΕΝΙΚΟ		ΘΗΛΥΚΟ		ΟΥΔΕΤΕΡΟ	
	Ενικός	Πληθυντικός	Ενικός	Πληθυντικός	Ενικός	Πληθυντικός
Ονομαστική	αγαθοποιός	αγαθοποιοί	αγαθοποιός	αγαθοποιοί	αγαθοποιό	αγαθοποιά
Γενική	αγαθοποιού	αγαθοποιών	αγαθοποιού	αγαθοποιών	αγαθοποιού	αγαθοποιών
Αιτιατική	αγαθοποιό	αγαθοποιούς	αγαθοποιό	αγαθοποιούς	αγαθοποιό	αγαθοποιά
Κλητική	αγαθοποιέ	αγαθοποιοί	αγαθοποιέ	αγαθοποιοί	αγαθοποιό	αγαθοποιά

E19 σεισμογόνος - σεισμογόν-ος/-α - σεισμογόνο						
	ΑΡΣΕΝΙΚΟ		ΘΗΛΥΚΟ		ΟΥΔΕΤΕΡΟ	
	Ενικός	Πληθυντικός	Ενικός	Πληθυντικός	Ενικός	Πληθυντικός
Ονομαστική	σεισμογόνος	σεισμογόνοι	σεισμογόνος/-α	σεισμογόνες	σεισμογόνο	σεισμογόνα
Γενική	σεισμογόνου	σεισμογόνων	σεισμογόνου/-ας	σεισμογόνων	σεισμογόνου	σεισμογόνων
Αιτιατική	σεισμογόνο	σεισμογόνους	σεισμογόνο/-α	σεισμογόνες	σεισμογόνο	σεισμογόνα
Κλητική	σεισμογόνε	σεισμογόνοι	σεισμογόνε/-α	σεισμογόνες	σεισμογόνο	σεισμογόνα

E20 πρωτόδικος - πρωτόδικ-ος/-η - πρωτόδικο						
	ΑΡΣΕΝΙΚΟ		ΘΗΛΥΚΟ		ΟΥΔΕΤΕΡΟ	
	Ενικός	Πληθυντικός	Ενικός	Πληθυντικός	Ενικός	Πληθυντικός
Ονομαστική	πρωτόδικος	πρωτόδικοι	πρωτόδικος/-η	πρωτόδικες	πρωτόδικο	πρωτόδικα
Γενική	πρωτοδίκου	πρωτοδίκων	πρωτοδίκου/-όδικης	πρωτοδίκων	πρωτοδίκου	πρωτοδίκων
Αιτιατική	πρωτόδικο	πρωτόδικους	πρωτόδικο/-η	πρωτόδικες	πρωτόδικο	πρωτόδικα
Κλητική	πρωτόδικε	πρωτόδικοι	πρωτόδικε/-η	πρωτόδικες	πρωτόδικο	πρωτόδικα

Όπως θα παρατηρήσατε, στα E17, E19, E20 ο πληθυντικός είναι πάντα σε -ες (-ές) ανεξαρτήτως του αν στον ενικό υφίσταται ή όχι διτυπία. Ενδιαφέρον έχουν επίσης και κάποιες γραμματικής φύσεως παρατηρήσεις του λεξικογράφου, τις οποίες μπορείτε να διαβάσετε στην παρακάτω φωτ. 6.

Παρατηρήσεις στα ισοσύλλαβα επίθετα σε -ος (με ή χωρίς διαφορετικό τύπο θηλυκού γένους) [E17, E18, E19, E20]:

Αν και τα πιο πολλά από τα επίθετα αυτά έχουν πλέον χωριστό τύπο για το θηλυκό γένος (σε -η ή σε -α: ενεργή, σεισμογόνα, πρωτόδικη...) συμβαδίζοντας με τα υπόλοιπα ισοσύλλαβα επίθετα με αρσενικό γένος σε -ος, οι λόγοι τύποι δεν παύουν να χρησιμοποιούνται σε πιο απαιτητικές και επίσημες μορφές επικοινωνίας.

Αυτό φαίνεται και από το ότι:

- συχνά χρησιμοποιείται ο ίδιος τύπος για το αρσενικό και για το θηλυκό γένος (μολονότι αυτό δεν συμβαίνει σε όλα τα επίθετα της κατηγορίας, πβ. αγαθοποιός και όλα τα επίθετα σε **-ποιός**, και βέβαια όχι στον πληθυντικό, όπου το θηλυκό διαφοροποιείται με τις καταλήξεις σε **-ες**: ο / η ενεργός, του / της ενεργού, τον / την ενεργό, αλλά οι ενεργές, των ενεργών, τις ενεργές...)
- τα προπαροξύτονα επίθετα της κατηγορίας του πρωτόδικος (E20) μετακινούν τον τόνο στην παραλήγουσα στις γενικές όλων των γενών και στην αιτιατική πληθυντικού αριθμού του αρσενικού γένους (του / της / του πρωτοδίκου, των πρωτοδίκων, τους πρωτοδίκους).
- Σχηματίζουν το θηλυκό γένος σε -α και μερικά παροξύτονα αρσενικά επίθετα σε -ος των οποίων το θέμα λήγει σε σύμφωνο. Αυτά είναι τα εξής: άκρ-ος / άκρ-α, βιρτουόζ-ος / βιρτουόζ-α, γκριζ-ος / γκριζ-α, θρήσκ-ος / θρήσκ-α, λάγν-ος / λάγν-α, πανούργ-ος / πανούργ-α (καθώς και όλα τα επίθετα σε **-ούργος**), παρθέν-ος / παρθέν-α, σκούρ-ος / σκούρ-α, στείρ-ος / στείρ-α, στέρφ-ος / στέρφ-α, συμφεροντολόγ-ος / συμφεροντολόγ-α (καθώς και όλα τα επίθετα σε **-λόγος**), αριστούχ-ος / αριστούχ-α (καθώς και σχεδόν όλα τα επίθετα σε **-ούχος**), καρποφόρ-ος / καρποφόρ-α (καθώς και όλα τα επίθετα σε **-φόρος**).

Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να υπογραμμίσουμε ότι τα λημματολόγια του ΛΣΓ και του ΛΝΕΓ, παρότι εκδίδονται από τον ίδιο λεξικογράφο – εκδότη, δεν ταυτίζονται. Το ΛΣΓ έχει πολύ μικρότερο σε έκταση λημματολόγιο από εκείνο του ΛΝΕΓ. Χιλιάδες λήμματα ενώ λεξικογραφούνται στο ΛΝΕΓ, εντούτοις απουσιάζουν παντελώς από το ΛΣΓ. Υπάρχουν εκατοντάδες τέτοια επίθετα που λεξικογραφούνται μόνο στο ΛΝΕΓ (Μπαμπ.) αλλά σε κανένα άλλο αποδεκτό μας λεξικό. Κατά συνέπεια, το Τμήμα Λεξικού θεωρεί ότι θα πρέπει να διασαφηθεί το ζήτημα αυτό και για τον λόγο αυτόν ζητά την πολύτιμη αρωγή του Τμήματος Ελληνικής Γλώσσας.

Πάμε τώρα να τα δούμε όλα μαζί ομαδοποιημένα, ανάλογα με τη συλλαβή στην οποία τονίζονται, ανάλογα με την κατάληξη και ανάλογα με το λεξικό. Οι αποδεκτοί τύποι σε -ες ή -ές τεκμαίρονται άμεσα είτε στο ΛΝΕΓ, είτε στο ΛΚΝ, είτε στο ΛΑΑ, είτε στο ΛΣΓ.

Παροξύτονα σε -ούχος. Αποδεκτοί οι τύποι σε -ες των επιθέτων του ΛΝΕΓ που βλέπετε στις παρακάτω φωτ. 7 και 8.

αεριούχος, -ος, -ο [1876] αυτός που περιέχει αέριο ~ ποτό (λ.χ. γκα-
αζωτούχος, -ος, -ο [1849] αυτός που περιέχει άζωτο: ~ λίπασμα
αντιμονιούχος, -ος/-α, -ο [1887] ΧΗΜ (ένωση) που περιέχει αντιμό-
αριστούχος, -ος (λαϊκ. -α), -ο [1892] αυτός που βαθμολογήθηκε με
ασβεστούχος, -ος, -ο [1884] (λόγ.) 1. αυτός που περιέχει ασβέστιο 2.
βαριούχος, -ος, -ο ΧΗΜ -ΙΑΤΡ αυτός που περιέχει βάριο.

γαλακτούχος, -ος (καθημ. -α), -ο αυτός που περιέχει γάλα ~ παρα-
γηπεδούχος, -ος, -ο ΑΘΛ (ομάδα) που αγωνίζεται στην έδρα της,
διπλωματούχος, -ος, -ο [1853] κάτοχος διπλώματος ανώτατης ή
θειούχος, -α (λόγ. -ος), -ο [1802] αυτός που περιέχει θείο: ~ ορυκτά /
ιριδιούχος, -ος, -ο αυτός που περιέχει ιρίδιο.

ιώδιούχος, -ος, -ο [1879] ΧΗΜ. αυτός που περιέχει ιώδιο: ~ κάλιο / νά-
κό / χλωριούχο ~. - **καλιούχος**, -ος/-α, -ο [1876].

κορτιζονούχος, -ος, -ο (φάρμακο, ουσία κ.λπ.) που περιέχει κορτι-
κυανιούχος, -ος, -ο ΧΙΜ. αυτός που περιέχει τη ρίζα κυάνιο (βλ.λ.).
λευκωματούχος, -ος/-α, -ο [1884] αυτός που περιέχει πρωτεΐνες: ~
μεριδιούχος, -ος, -ο [1833] αυτός που έχει ή δικαιούται να έχει με-
μολυβδούχος, -ος, -ο [1842] αυτός που περιέχει μόλυβδο: ~ μεταλ-

νικελιούχος, -ος, -ο αυτός που περιέχει νικέλιο: ~ μετάλλευμα.

ομολογιούχος, -ος, -ο [1889] ΟΙΚΟΝ. αυτός που κατέχει ομολογίες

οξυγονούχος, -ος, -ο [1840] 1. αυτός που περιέχει οξυγόνο 2. ΦΑΡΜ.

οπιούχος, -ος, -ο [1889] αυτός που περιέχει όπιο: ~ ουσία.

πιτυρούχος, -ος, -ο [1889] αυτός που περιέχει πίτουρο: ~ αλεύρι.

προσοντούχος, -ος, -ο (σπάν.) αυτός που διαθέτει τα τυπικά προ-

πρωτεϊνούχος, -ος, -ο [1897] αυτός που περιέχει πρωτεΐνες: ~ ου-

ρητινούχος, -ος, -ο αυτός που περιέχει ρητίνη.

σακχαρούχος, -ος, -ο → ζαχαρούχος

σιδηρούχος, -ος, -ο [1812] (λόγ.) αυτός που περιέχει σίδηρο (βλ.λ.) ή

ταλαντούχος, -α/-ος, -ο αυτός που έχει ταλέντο σε κάτι. ο προικι-

τιτανιούχος, -ος, -ο [1897] ΧΙΜ. (για χημικές ενώσεις) αυτός που πε-

τιτλούχος, -ος, -ο 1. αυτός που φέρει τίτλο ευγενείας ή κατέχει ένα

τροπαιούχος, -ος, -ο (λόγ.) αυτός που φέρει τρόπαια ή για τον οποίο

υδραργυρούχος, -ος, -ο 1. αυτός που περιέχει υδράργυρο 2.

υδρογονούχος, -ος, -ο [1849] ΧΗΜ. αυτός που περιέχει υδρογόνο: ~

υδροθειούχος, -ος, -ο αυτός που περιέχει υδρόθειο.

φωσφορούχος, -ος, -ο [1802] ΧΗΜ. αυτός που περιέχει φώσφορο

χρωμιούχος, -ος, -ο ΧΗΜ. αυτός που περιέχει χρώμιο: ~ ένωση.

Αποδεκτοί και οι τύποι σε -ες του ΛΚΝ που βλέπετε στην παρακάτω φωτ. 9.

αδειούχος -ος / -α -ο [adíúchos] E14 : 1. που έχει πάρει άδεια από την εργασία του, που βρίσκεται σε άδεια:

αλατούχος -ος / -α -ο [alatúchos] E14 : που περιέχει αλάτι: ~ πηγή. Αλατούχο διάλυμα.

αλευρούχος -α / -ος -ο [alevrúchos] E14 : που περιέχει αλεύρι.

αλκοολούχος -α / -ος -ο [alkoolúchos] E14 : για ποτό που περιέχει αλκοόλ· οινοπνευματώδης. || (ως ουσ.) τα

βιταμινούχος -α / -ος -ο [vitaminúchos] E14 : που είναι πλούσιος σε βιτα μίνες: Βιταμινούχες ουσίες /

συμβασιούχος -ος / -α -ο [simvasiúchos] E14 : συνήθ. ως ουσ., αυτός που εργάζεται, στο δημόσιο κυρίως τομέα,

φθοριούχος -ος / -α -ο [fthoriúchos] E14 : (για χημική ένωση) που περιέχει φθόριο: Φθοριούχα άλατα.

χλωριούχος -ος / -α -ο [xloriúchos] E14 : (χημ.) για χημική ένωση μετάλλου με χλώριο: ~ μόλυβδος. ~ ένωση.

-ούχος -ος / -α -ο [úchos] : β' συνθετικό με λόγια προέλευση σε σύνθετα επίθετα· δηλώνει ότι το προσδιοριζόμενο εμπεριέχει ως συστατικό του το στοιχείο που εκφράζει το α' συνθετικό: αερι-, αμυλ-, θει-, ιωδι-, φθορι-, πιτυρ-, **ραδι-**.

Και πάμε τώρα να δούμε άλλα 14 επίθετα (10 στο ΛΝΕΓ, 3 στο ΛΑΑ και 1 στο ΛΚΝ), στα οποία το ΤΛ προς το παρόν δεν έχει ενσωματώσει τους τύπους σε -ες. Μπορείτε να τα δείτε όλα μαζί στην παρακάτω φωτ. 10.

βαθμούχος, -ος, -ό [1883] (λόγ.) αυτός που φέρει βαθμό σε ιεραρχι-
επιδοματούχος, -ος, -ο (κ. ως ουσ.) αυτός που παίρνει κάποιο επί-
μαγνησιούχος, -ος, -ο [1877] αυτός που περιέχει μαγνήσιο: ~ πέ-
πιστούχος, -ος, -ο [1889] αυτός που λαμβάνει πίστωση.
πυριτιούχος, -ος, -ο [1873] αυτός που περιέχει πυρίτιο.
σινιπούχος, -ος, -ο [1867] (λόγ.) αυτός που περιέχει σινάπι. που εί-
σκηπτούχος, -ος, -ον (αρχαιοπρ.) 1. αυτός που έχει ή κρατά σκή-
σπερματούχος, -ος, -ο 1. αυτός μέσα στον οποίο υπάρχει σπέρμα
χαλκούχος, -ος, -ο [1840] (λόγ.) αυτός που περιέχει χαλκό: ~ μετάλ-
ψευδαργυρούχος, -ος, -ο [1885] (λόγ.) αυτός που αποτελείται από

ελαιούχος, -ος, -ο [έλαιουχος] ε-λαι-ού-χος επίθ.
νατρίουχος, -ος, -ο [νατρίουχος] νά-τρι-ού-χος
φαρμακούχος, -ος, -ο [φαρμακούχος] φαρ-μά-κού-

τετραχλωριούχος -ος -ο [tetrachloriúchos] [E14](#) : (χημ.) για ένωση που περιέχει στο μόριό της τέσσερα άτομα

Παροξύτονα σε -γόνος. Αποδεκτοί οι τύποι σε -ες των επιθέτων του ΑΝΕΓ που βλέπετε στην παρακάτω φωτ. 11.

δυναμογόνος, -ος, -ο [1892] αυτός που παράγει και τροφοδοτεί με
εγκληματογόνος, -ος/-α, -ο αυτός που ευνοεί την ανάπτυξη εγκλη-
εργογόνος, -α (λόγ. -ος), -ο ουσία που αυξάνει την παραγωγή μυϊ-
ερωτογόνος, -ος, -ο. ΣΧΟΛΙΟ λ. -ης, -ης, -ες.
ζημιογόνος, -ος, -ό (λόγ. κυρ. για επιχείρηση) αυτός που εμφανίζει
ζυμωσιογόνος, -ος/-α, -ο [1881] 1. αυτός που είναι κατάλληλος να
ζωογόνος, -α (λόγ. -ος), -ο [μτγν.] 1. αυτός που ζωογονεί. που συμ-
θερμογόνος, -ος, -ο [1811] (λόγ.) 1. το σώμα που δημιουργεί θερμό-
καπνογόνος, -ος, -ο [1847] 1. αυτός που παράγει καπνό: ~ *μηχανή* /
καρκινογόνος, -ος, -ο ΙΑΤΡ. (για χημικές ουσίες ή φυσικούς παρά-
λοιμογόνος, -ος, -ο ΙΑΤΡ. αυτός που προκαλεί λοιμώδη νοσήματα: ~
νοσογόνος, -ος, -ο [1833] (λόγ.) αυτός που προκαλεί ασθένεια, που
οξοντογόνος, -ος, -ο κ. **οξονογόνος** αυτός που παράγει όξον: ~
πάθογόνος, -ος, -ο [1885] ΙΑΤΡ. αυτός που μπορεί να προκαλέσει πά-
πυογόνος, -ος, -ο [1888] ΙΑΤΡ. (για μικροοργανισμούς) αυτός που πα-
πυρετογόνος, -ος, -ο [1879] ΙΑΤΡ. 1. αυτός που προκαλεί πυρετό: ~
ρυπόγόνος, -ος, -ο [1888] αυτός που παράγει ρύπους, που προκαλεί
σαπρογόνος, -ος, -ο ΒΙΟΛ. (λόγ.) (για μικροοργανισμούς) αυτός που
σεισμογόνος, -ος, -ο [1886] αυτός που προκαλεί σεισμούς: ~ *ρήγμα*
σιαλογόνος, -ος, -ο [1873] κ. **σιελογόνος** αυτός που εκκρίνει σά-
σμηγματογόνος, -ος, -ο [1887] αυτός που εκκρίνει σμήγμα: ~ *αδέ-*
— απέρματογόνος, -ος, -ο κ. **σπερμογόνος**.
τερατογόνος, -ος, -ο [μτγν.] αυτός που γεννά ή έχει ως αποτέλεσμα
φυτοπαθογόνος, -ος, -ο αυτός που προκαλεί ασθένεια στα φυτά: ~
ωογόνος, -ος, -ο αυτός που γεννά ωά ή ωάρια.

Αποδεκτοί και οι τύποι σε -ες του ΛΚΝ που βλέπετε στην παρακάτω φωτ. 12.

αλλεργιογόνος -ος / -α -ο [alerjiogónos] E14 : (ιατρ.) που προκαλεί αλλεργία: Αλλεργιογόνες ουσίες.
 αναισθησιογόνος -ος / -α -ο [anesthesisiogónos] E14 : που προκαλεί αναισθησία¹⁶: Αναισθησιογόνα αέρια.
 ανδρογόνος -ος -ο [androgónos] E14 : (ιατρ.) Ανδρογόνα φάρμακα / ανδρογόνες ουσίες και ως ουσ. τα
 ασφυξιογόνος -α / -ος -ο [asfiksioγónos] E14 : που προκαλεί ασφυξία: Ασφυξιογόνα αέρια. || (ως ουσ.) τα
 βλεννογόνος -ος -ο [vlenogónos] E14 : που παράγει ή που εκκρίνει βλέννα: Βλεννογόνοι αδένες / θύλακοι.
 δυναμογόνος -ος / -α -ο [dinamogónos] E14 : που παράγει δύναμη.
 ερωτογόνος -α / -ος -ο [erotogónos] E14 : (φυσιολ.): Ερωτογόνες ζώνες / περιοχές του σώματος, για σημεία
 ζημιογόνος -ος / -α -ο [zimioγónos] E14 : που ζημιώνει, που προκαλεί ζημία, βλάβη ή απώλεια ηθική ή υλική:
 ζυμογόνος -ος / -α -ο [zimogónos] E14 : (χημ.) που σχηματίζει ένζυμα ή που προκαλεί ζύμωση.
 θερμιδογόνος -ος / -α -ο [thermidogónos] E14 : που έχει την ιδιότητα να παράγει θερμίδες: Τα λίπη έχουν
 θερμογόνος -ος / -α -ο [thermogónos] E14 : που παράγει ή αποβάλλει θερμότητα.
 καματογόνος -ος / -α -ο [kamatoγónos] E14 : (φυσιολ.) καματογόνες ουσίες, ουσίες, τοξίνες που προκαλούν
 καπνογόνος -ος / -α -ο [kapnogónos] E14 : για χημική ουσία ή για μείγμα ουσιών που παράγουν καπνό και
 καρκινογόνος -ος / -α -ο [karkinoγónos] E14 : που προκαλεί ή που ευνοεί την εμφάνιση του καρκίνου¹⁷:
 νοσογόνος -ος / -α -ο [nosogónos] E14 : που προκαλεί ή που μπορεί να προκαλέσει κάποια ασθένεια:
 ορογόνος -ος -ο [orogónos] E14 : (ανατ.) για όργανο του σώματος που παράγει, που εκκρίνει ορό: - υμένας /
 παθογόνος -ος / -α -ο [pathogónos] E14 : (ιατρ.) που είναι ικανός να προκαλέσει νόσο, πάθηση: - δράση των
 πυογόνος -ος / -α -ο [piogónos] E14 : που προκαλεί τη δημιουργία πύου.
 πυρετογόνος -ος / -α -ο [piretogónos] E14 : (ιατρ.) που προκαλεί πυρετό.
 ρυπογόνος -ος / -α -ο [ripogónos] E14 : που παράγει και σκορπίζει στο περιβάλλον ρύπους· που ρυπαίνει το
 περιβάλλον: Ρυπογόνες βιομηχανίες. Ρυπογόνες ουσίες, ρυπαντικές.
 σαπρογόνος -ος / -α -ο [saprogónos] E14 : (βιολ.) για μικροοργανισμούς που προκαλούν σήψη: Σαπρογόνα
 σεισμογόνος -ος / -α -ο [sizmogónos] E14 : (για περιοχή) που έχει υψηλό δείκτη σεισμικών δονήσεων.
 σιαλογόνος -ος -ο [sialogónos] & σιελογόνος -ος -ο [sielogónos] E14 : (ανατ.) σιαλογόνοι αδένες, αδένες που
 σμηγματογόνος -ος / -α -ο [zmiγmatogónos] E14 : που εκκρίνει σμήγμα: Σμηγματογόνοι αδένες.
 τερατογόνος -ος / -α -ο [teratogónos] E14 : που προκαλεί τερατογένεση: - δράση ενός φαρμάκου.
 Τερατογόνες ουσίες.

Αποδεκτοί και οι τύποι σε -ες του ΛΑΑ που βλέπετε στην παρακάτω φωτ. 13.

αθηρογόνος, ὅς, ο [ἀθηρογόνος] α-θη-ρο-γό-νος

αρρυθμιογόνος, ὅς, ο [ἀρρυθμιογόνος] αρ-ρυθ-

γεωπαθογόνος, ὅς, ο γε-ω-πα-θο-γό-νος επίθ.:

γεωπαθητικός: ~οι: κόμβοι. ~ες: ακτινοβολίες/
ζώνες. Βλ. -γόνος, γεω-.

εξαρτησιογόνος, ὅς, ο [ἐξαρτησιογόνος] ε-ξαρ-τη-
σι-ο-γό-νος επίθ.: κυρ. στο • ΣΥΜΠΛ.: εξαρτησι-
ογόνες ουσίες & εξαρτησιογόνα (τα): ΦΑΡΜΑΚ.

κολλαγόνος, ὅς, ο κολ-λα-γό-νος επίθ.: ΒΙΟΧ.

που σχετίζεται με το κολλαγόνο: ~ος: ιστός.

~ες: ίνες. ~α: ινίδια. Βλ. -γόνος. [< αγγλ.

collagenous]

μεταλλαξιογόνος, ὅς, ο με-ταλ-λα-ξι-ο-γό-νος

επίθ. & μεταλλαξιγόνος: ΒΙΟΛ.-ΙΑΤΡ. που προ-

καλεί, επιφέρει μετάλλαξη: ~ες: χημικές ουσίες.

μεταξογόνος, ὅς, ο με-τα-ξο-γό-νος επίθ.: μόνο

ορεξιογόνος, ὅς, ο [ὀρεξιογόνος] ο-ρε-ξι-ο-γό-

νος επίθ. ΒΙΟΧ.-ΙΑΤΡ.: που διεγείρει ή αυξάνει

την όρεξη: ~ος: δράση/ορμόνη (βλ. γκρελίνη). ~ο:

πεπτίδιο. ~ες: ιδιότητες/ουσίες. Βλ. -γόνος. ΑΝΤ.

ανορεξιογόνος • Ουσ.: ορεξιογόνο (το): ΦΑΡ-

φαγεσώρογόνος, ὅς, ο φα-γε-σω-ρο-γό-νος επίθ.:

Και πάμε τώρα να δούμε άλλα 18 επίθετα (16 στο ΛΝΕΓ και 2 στην Ε΄ έκδοση), στα οποία το ΤΛ προς το παρόν δεν έχει ενσωματώσει τους τύπους σε -ες. Μπορείτε να τα δείτε όλα μαζί στην παρακάτω φωτ. 14.

γαλακτογόνος, -ος, -ο [1873] (επιστημ.) 1. (αδένας) που εκκρίνει γά-
ηλεκτρογόνος, -ος, -ο [1840] αυτός που παράγει ηλεκτρικό ρεύμα.
ιζηματογόνος, -ος, -ο ΧΗΜ. αυτός που δημιουργεί ίζημα.
κυματογόνος, -ος, -ο (λόγ.) αυτός που δημιουργεί, που παράγει κύ-
λυσιγόνος, -ος, -ο ΒΙΟΛ. αυτός που σχετίζεται με τη διάσπαση ή κα-
νεφογόνος, -ος, -ο αυτός που προκαλεί ή ευνοεί τον σχηματισμό νέ-
οργανογόνος, -ος, -ο ΧΗΜ. αυτός που παράγει οργανικές ενώσεις.
οσμογόνος, -ος, -ο (λόγ.-σπάν.) οσμηρός (βλ.λ.).
οστεογόνος, -ος, -ο ΙΑΤΡ. αυτός που συντελεί στην παραγωγή και
σηψιγόνος, -ος, -ο [1887] αυτός που προκαλεί σηψαιμία.
σκληρογόνος, -ος, -ο ΙΑΤΡ. αυτός που δημιουργεί ή συντελεί στη
σπορογόνος, -ος, -ο αυτός που μπορεί να παράγει σπόρους: ~ βα-
φωτογόνος, -ος, -ο [μεσν.] (λόγ.) 1. αυτός που παράγει, που αναδίδει
χρωματογόνος, -ος, -ο [1885] κ. **χρώμογόνος** (λόγ.) αυτός που
χυμογόνος, -ος, -ο (λόγ.) αυτός που γεννά, που παράγει χυμούς: ~

ηχογόνος, -ος, -ο [1888] αυτός που παράγει ήχο: ~ σώμα / όργανο / μηχανι-
 σμός / πηγή.

κρυογόνος, -ος, -ο ΤΕΧΝΟΛ. αυτός που παράγει ιδιαίτερα χαμηλές θερμο-
 κρασίες: ~ αντλία / δεξαμενή αποθήκευσης / γεννήτρια αζώτου **ANT.** θερμογό-

Παροξύτονα σε -φόρος. Αποδεκτοί οι τύποι σε -ες των επιθέτων του ΛΝΕΓ που βλέπετε
 στις παρακάτω φωτ. 15 και 16.

γαλακτοφόρος, -ος, -ο [μτγν.] **1.** αυτός που μεταφέρει γάλα ~ πό-
γενειοφόρος, -ος, -ο [1874] αυτός που έχει γένια ή γενειάδα ΣΥΝ γε-
γερανοφόρος, -ος, -ο **1.** αυτός που μεταφέρει γερανό (σημ. 2) **2. γε-**
δαφνηφόρος, -ος, -ο [αρχ.] **1.** στεφανωμένος θριαμβευτικά με φύλ-
 και δόξα: ~ πόλεμος Επίσης **δαφνοφόρος**, -ος, -ο. — **δαφνηφορώ ρ**
ειρηνοφόρος, -α (λόγ. -ος), -ο [μεσν.] αυτός που φέρνει τη συμφι-
ελικοπτεροφόρος, -ος, -ο αυτός που διαθέτει χώρο κατάλληλα
ελικοφόρος, -ος, -ο (για θαλάσσιο ή εναέριο μεταφορικό μέσο) αυ-
ελπιδοφόρος, -α (λόγ. -ος), -ο [μτγν.] αυτός που περιέχει ή δημιουρ-
ερπυστριοφόρος, -ος, -ο (όχημα) που φέρει ερπύστριες.
ζωηφόρος, -ος, -ο [μτγν.] (λόγ.) αυτός που φέρνει. που παρέχει ζωή:
ηλεκτροφόρος, -α/-ος, -ο [1799] **1.** αυτός που λειτουργεί ως αγωγός
κονδυλοφόρος, -ος, -ο [1851] κ. **κοντυλοφόρος** (λόγ.) **1.** (για φυ-
κωνοφόρος, -ος, -ο ΒΟΓ. **1.** αυτός που διαθέτει ή παράγει καρπούς
λαχειοφόρος, -ος, -ο [1889] αυτός που δίνει το δικαίωμα συμμετο-
λεμφοφόρος, -ος, -ο [1852] αυτός που αποτελείται από λέμφο ή με-
λευκοφόρος, -ος/-α, -ο [μτγν.] αυτός που είναι ντυμένος στα άσπρα
λιθανθρακοφόρος, -ος, -ο [1890] ΓΕΩΛ. **1.** αυτός που περιέχει λιθάν-
λοῦχοφόρος, -α / -ος, -ο [αρχ.] **1.** οπλισμένος με λόγχη **2. λογχοφό-**
μαρσιπποφόρος, -ος, -ο [1867] ΖΩΟΛ. **1.** αυτός που φέρει μάρσιππο:
μαστιχοφόρος, -ος, -ο [1859] (λόγ.) αυτός που παράγει μαστίχα:
μεταλλοφόρος, -ος, -ο [1870] αυτός που περιέχει μέταλλα: ~ κοίτα-
μυστακοφόρος, -ος, -ο [1868] (λόγ.) **1.** (για πρόσ.) ο άνδρας που έχει
ξιφοφόρος, -ος, -ο αυτός που φέρει ξίφος: ~ στρατιώτης.
οίνοφόρος, -ος, -ο [αρχ.] (λόγ.) **1.** (για σκεύη, αγγεία) αυτός που πε-

ονυχοφόρος, -ος, -ο [μτγν.] **1.** (επιστήμ.) (α) αυτός που έχει νύχια
οστρακοφόρος, -ος, -ο [1891] ΖΩΟΛ. αυτός που καλύπτεται από
ουροφόρος, -ος, -ο ΦΥΣΙΟΛ. αυτός που διοχετεύει ή μεταφέρει τα ού-
πληκτροφόρος, -ος, -ο **1.** αυτός που έχει πλήκτρα **2.** ΜΟΥΣ. **πλη-**
προσωπιδοφόρος, -ος, -ο [1871] (λόγ.) **μασκοφόρος**, αυτός που έχει
πυραυλοφόρος, -ος, -ο ΣΤΡΑΤ. αυτός που φέρει πυραύλους: ~ **σκά-**
πυρφόρος, -ος, -ο **1.** (α) αυτός που έχει. που φέρει φωτιά: «Προμη-
πωγωνοφόρος, -ος, -ο (λόγ.) **1.** γενειοφόρος **2.** ΖΩΟΛ. **πωγωνοφόρα**
ρευματοφόρος, -ος, -ο [1881] αυτός που φέρει ρεύμα ή διά μέσου
ροπαλοφόρος, -ος, -ο [μεσν.] αυτός που φέρει ρόπαλο. οπλισμένος
ρυγχοφόρος, -ος, -ο [1881] αυτός που φέρει ρύγχος.
σπαθοφόρος, -ος, -ο **1.** αυτός που έχει οπλιστεί με σπαθί, που κρα-
σποριοφόρος, -ος, -ο [1891] ΒΟΓΓ. (όργανο) που περιέχει ή παράγει
στεφανηφόρος, -α (λόγ. -ος), -ο αυτός που φέρει στεφάνι, στεφα-
στροφαλοφόρος, -α (λόγ. -ος), -ο αυτός που διαθέτει στρόφαλο
τελεσφόρος, -ος, -ο (λόγ.) αυτός που οδηγεί σε επιτυχή έκβαση, που
τοκοφόρος, -ος, -ο [1871] αυτός που αποφέρει τόκο: ~ **δάνειο**.
τροπαιοφόρος, -ος (καθημ. -α), -ο αυτός που φέρει, κατακτά τρό-
υπερκερδοφόρος, -α (λόγ. -ος), -ο αυτός που αποφέρει υπερκέρδη.
φυλλοφόρος, -ος, -ο αυτός που έχει φύλλα. ➤ ΣΧΟΛΙΟ φύλλο.
χαλκοφόρος, -ος/-α, -ο αυτός που περιέχει (πολύ) χαλκό, πλούσιος
χοληφόρος, -ος, -ο(ν) ΦΥΣΙΟΛ. αυτός που σχετίζεται με το σύστημα
χρυσοφόρος, -α (λόγ. -ος), -ο **1.** αυτός που περιέχει χρυσό: ~ **κοίτα-**
χρωματοφόρος, -ος (καθημ. -α), -ο κ. **χρωμοφόρος 1.** αυτός που
ψυχοφθόρος, -ος, -ο αυτός που φθείρει την ψυχή: ~ **διαδικασία /**
ωοφόρος, -α, -ο ΒΙΟΛ. αυτός που περιέχει ωά ή ωάρια.

Αποδεκτοί και οι τύποι σε -ες του ΛΚΝ που βλέπετε στην παρακάτω φωτ. 17.

αλατοφόρος -ος / -α -ο [alatofóros] E14 : (λόγ.) που έχει ή που παράγει αλάτι: Αλατοφόρα στρώματα του ασπιδοφόρος -ος / -α -ο [aspidofóros] E14 : που κρατάει ασπίδα. || (ως ουσ.) ο ασπιδοφόρος.

γαιανθρακοφόρος -α / -ος -ο [jeanthrakofóros] E14 : που περιέχει γαιάνθρακες: Γαιανθρακοφόρα

διοπτροφόρος -ος / -α -ο [dioptrifóros] E14 : (λόγ., ειρ., συνήθ. ως ουσ.) ο διοπτροφόρος, θηλ. διοπτροφόρος, δρεπανηφόρος -ος / -α -ο [drepanifóros] E14 : που είναι εξοπλισμένος με δρεπάνια: Δρεπανηφόρο άρμα*.

ελικοπτεροφόρος -α / -ος -ο [elikopterofóros] E14 : για πλοίο, που έχει τη δυνατότητα να μεταφέρει

ελικοφόρος -α / -ος -ο [elikofóros] E14 : για θαλάσσιο ή εναέριο μεταφορικό μέσο που κινείται με έλικες:

ερπυστριοφόρος -α / -ος -ο [erpistriorofóros] E14 : (ιδ. για όχημα) που έχει ερπύστριες: - γερανός.

ηλεκτροφόρος -ος / -α -ο [ilektrofóros] E14 : που μεταφέρει ηλεκτρικό ρεύμα: Ηλεκτροφόρο σύρμα.

κερασφόρος -ος / -α -ο [kerasfóros] E14 : α. για ζώο που έχει κέρατα. β. (μτφ., ειρ.) ο απατημένος σύζυγος.

κερδοφόρος -α / -ος -ο [kerdofóros] E14 : που αποφέρει μεγάλο κέρδος: επικερδής: Κερδοφόρο επάγγελμα.

κρανοφόρος -α / -ος -ο [kranofóros] E14 : που φοράει κράνος: Τα κρανοφόρα τμήματα της αστυνομίας. ||

κύπελλοφόρος -ος / -α -ο [kipelofóros] E14 : (βοτ.) για φυτά των οποίων ο καρπός περιβάλλεται με κύπελλο

κωνοφόρος -α / -ος -ο [konofóros] E14 : για δέντρο του οποίου ο καρπός έχει σχήμα κώνου: Το πεύκο είναι

λαχειοφόρος -ος / -α -ο [laxiofóros] E14 : που δίνει δικαίωμα συμμετοχής σε κλήρωση: - αγορά. [λόγ.

λεμφοφόρος -ος / -α -ο [lemfofóros] E14 : που περιέχει ή που μεταφέρει τη λέμφο: Λεμφοφόρα αγγεία.

λιθανθρακοφόρος -ος / -α -ο [lithantrakofóros] E14 : (για έδαφος) που περιέχει κοιτάσματα λιθάνθρακα.

μυροφόρος -α / -ος -ο [mirofóros] E14 : α. που μεταφέρει μύρο. || (ως ουσ.) οι Μυροφόρες, οι γυναίκες που

οστρακοφόρος -α / -ος -ο [ostrakofóros] E14 : για ζώα που περιβάλλονται από όστρακοι.

ουροφόρος -ος / -α -ο [urofóros] E14 : (ανατ.) που διοχετεύει τα ούρα: Ουροφόροι οδοί, το σύνολο των

πετρελαιοφόρος -ος / -α -ο [petreleofóros] E14 : 1. που περιέχει πετρέλαιο: Πετρελαιοφόρα εδάφη /

πλουτοφόρος -α / -ος -ο [plutofóros] E14 : που παράγει, που δημιουργεί πλούτο, που κάνει κπ. πλούσιο.

προσοδοφόρος -ος / -α -ο [prosodofóros] E14 : που φέρνει προσόδους, και με επέκταση, που δίνει καλό

προσωπιδοφόρος -ος -ο [prosopidofóros] E14 : που φοράει προσωπίδα, μάσκα, που καλύπτει ολόκληρο το

πυρφόρος -α / -ος -ο [pirfóros] E14 : (λόγ.) που έχει και μεταφέρει φωτιά: Πυρφόρα βέλη. Ο Προμηθέας

ρητινοφόρος -α / -ος -ο [ritinofóros] E14 : που περιέχει ρητίνη: ρητινούχος, ρητινώδης: Ρητινοφόρα φυτικά

στεφανηφόρος -α / -ος -ο [stefanifóros] E14 : (λόγ., λογστ., ιδ. για πρόσ.) που φέρει στεφάνι στο κεφάλι του.

στροφαλοφόρος -ος / -α -ο [strofalofóros] E14 : που έχει έναν ή περισσότερους στροφάλους: - άξονας. || (ως

τελεσφόρος -ος / -α -ο [telesfóros] E14 : που τελεσφορεί: αποτελεσματικός. ANT ατελέσφορος: Τελεσφόρες

τοκοφόρος -ος / -α -ο [tokofóros] E14 : που φέρνει, που δίνει τόκο: Τοκοφόρες ομολογίες. Τοκοφόρο δάνειο.

υδροφόρος -ος / -α -ο [idrofóros] E14 : 1. που μεταφέρει νερό: Υδροφόρο πλοίο. Υδροφόροι σωλήνες. || (ως

χοληφόρος -ος -ο [xolifóros] E14 : (ανατ.) που διοχετεύει τη χολή: Χοληφόρα αγγεία. Χοληφόρες οδοί.

Και πάμε τώρα να δούμε άλλα 24 επίθετα (20 στο ΛΝΕΓ, 3 στο ΛΚΝ και 1 στο ΛΑΑ), στα οποία το ΤΛ προς το παρόν δεν έχει ενσωματώσει τους τύπους σε -ες. Μπορείτε να τα δείτε όλα μαζί στην παρακάτω φωτ. 18.

εθνοφόρος, -ος, -ο [1850] (λόγ.) αυτός που με την ενέργεια ή τη
θυρσοφόρος, -ος, -ο [αρχ.] (αρχαιοπρ.) αυτός που κρατά θύρσο.
θωρακοφόρος, -ός, -ο [αρχ.] αυτός που φέρει θώρακα· **Φρ. θωρα-**
κανηφόρος, -ος, -ο (λόγ.) **1.** αυτός που φέρει στους ώμους ή στο κε-
κορυνηφόρος, -ος, -ον [αρχ.].
μελιτοφόρος, -ος, -ο (για λουλούδια) αυτός που περιέχει νέκταρ.
μηλοφόρος, -ος, -ο [αρχ.] (λόγ.) αυτός που είναι γεμάτος μήλα ή που
μικροβιοφόρος, -ος, -ο **1.** αυτός που φέρει παθογόνα μικρόβια **2.**
ρομφαιοφόρος, -ος, -ο οπλισμένος με ρομφαία.
σελασφόρος, -ος, -ο (λόγ.) αυτός που εκπέμπει φως ΣΥΝ. **φεγγγοβό-**
σιαλοφόρος, -ος, -ο ΑΝΑΤ. αυτός που μεταφέρει σάλιο: ~ **οδός.**
τηβεννοφόρος, -ος, -ο [μτγν.] αυτός που φορά τήβεννο λόγω τού
τοξικοφόρος, -ος, -ο κ. **τοξινοφόρος** αυτός που περιέχει ή παρά-
τοξοφόρος, -ος, -ο αυτός που έχει τόξο (βλ.λ., σημ. 1).
τυλοφόρος, -ος, -ο(ν) [1890] (για φάρμακα) αυτός που φθίρει και
τυφεκιοφόρος, -ος, -ο [1847] **1.** αυτός που φέρει τυφέκιο: ~ **άγημα**
υπνοφόρος, -ος, -ο αυτός που προκαλεί ύπνο: ~ **φάρμακο || το φυτό**
φαλλοφόρος, -ος, -ο (λόγ.) αυτός που κρατάει φαλλό (ομοίωμα
χοηφόρος, -ος, -ο(ν) αυτός που μεταφέρει χυμούς (βλ.λ.) στους νε-

αγγελιοφόρος -ος -ο [angelióforos] **E14**: που φέρνει μηνύματα, αγγέλματα, ειδήσεις: *Αγγελιοφόρο πλοίο.*
εμβολοφόρος -ος -ο [emvolfóforos] **E14**: α.για σκάφος εξοπλισμένο με πρωταίο έμβολο: *Εμβολοφόρο πλοίο.*
ιστιοφόρος -ος -ο [istióforos] **E14**: για θαλάσσιο σκάφος που κινείται με τη δύναμη του ανέμου: *Ιστιοφόρο*

υετοφόρος, ος, ο [ύετοφόρος] υ-ε-το-φό-ρος επίθ.:

Παροξύτονα σε -βόλος και -βόρος. Αποδεκτοί οι τύποι σε -ες των επιθέτων του ΑΝΕΓ και του ΑΚΝ που βλέπετε στην παρακάτω φωτ. 19.

ακτινοβόλος, -ος/-α, -ο 1. αυτός που εκπέμπει ακτίνες: ~ σώμα ΣΥΝ.
εκηβόλος, -ος, -ο (λόγ.) (όπλο) που βάλλει σε μεγάλη απόσταση ΑΝΤ.
ιοβόλος, -ος, -ο (λόγ.) αυτός που παράγει και εκχέει δηλητήριο: ~
μυροβόλος, -ος, -ο(ν) (λόγ.) αυτός που αναδίδει ευωδία μύρου
πυροβόλος, -ος, -ο αυτός που εκτοξεύει βλήματα με την προωθητι-
ρουκετοβόλος, -ος, -ο 1. αυτός που ρίχνει ρουκέτες 2. **ρουκετοβό-**
σπινθηροβόλος, -ος, -ο 1. αυτός που σκορπά γύρω του σπινθήρες 2.
φλογοβόλος, -ος, -ο [1843] 1. αυτός που εκπέμπει φλόγες, που βγά-
φυλλοβόλος, -ος, -ο (δέντρο) τού οποίου τα φύλλα πέφτουν κατά το
χιονοβόλος, -ος, -ο (λόγ.) αυτός που ρίχνει χιόνι.

ακτινοβόλος -ος / -α -ο [aktinólos] E14 : 1. που ακτινοβολεί, που λάμπει λαμπερός, φωτοβόλος: ~ ήλιος /
αστέρας. **Ακτινοβόλες μορφές** των αγίων. - οπτασία. 2. (μτφ.) α. που ακτινοβολεί, που εκφράζει ένα
εκηβόλος -ος -ο [ekínolos] E14 : (λόγ., για όπλο) που ρίχνει, βάλλει μακριά. ΑΝΤ αγχέμαχος. [λόγ. < αρχ.
ιοβόλος -ος / -α -ο [ionólos] E14 : (λόγ.) που χύνει δηλητήριο· δηλητηριώδης: Ιοβόλα ερπετά. || (μτφ.): Ιοβόλι
κεραυνοβόλος -α / -ος -ο [keravnólos] E14 : 1α. που χτυπά ή που εμφανίζεται σαν τον κεραυνό, δηλαδή

δραχμοβόρος, -ος, -ο αυτός που απαιτεί μεγάλες και συνεχείς δα-
ηλεκτροβόρος, -ος, -ο (για συσκευές, μηχανήματα κ.λπ.) αυτός που
χρονοβόρος, -α (λόγ. -ος), -ο αυτός που απαιτεί πολύ χρόνο, που
ψυχοβόρος, -ά, -ύ ψυχοφθόρος, αυτός που προκαλεί μεγάλο ψυχικό

Και πάμε τώρα να δούμε άλλα 6 επίθετα (3 στο ΛΝΕΓ, 2 στο ΛΚΝ και 1 στο ΛΑΑ), στα
οποία το ΤΛ προς το παρόν δεν έχει ενσωματώσει τους τύπους σε -ες. Μπορείτε να τα
δείτε όλα μαζί στην παρακάτω φωτ. 20.

ταχυβόλος, -ος, -ο [1891] **1.** (κυρ. για όπλα) αυτός που βάλλει. πυ-

ταχυβόλος -ος -ο [taxinólos] E14: (για όπλο) που η μια ριπή του διαδέχεται με ταχύτητα την άλλη. || (ως

λιθοβόλος, ός, ο λι-θο-βό-λος επίθ. (λόγ.): που εκ-

εθνοβόρος, -ος, -ο [1850] (λόγ.) ο φθοροποιός ή/και καταστροφικός
ωμοβόρος, -ος, -ο (λόγ.) αυτός που τρώει ωμά κρέατα, ωμές σάρκες

-βόλος -α -ο [nólos]: β' συνθετικό σε σύνθετα επίθετα· δηλώνει ότι το προσδιοριζόμενο: I. σκορπίζει, εκπέμπει, διαχέει αυτό που εκφράζει το α' συνθετικό: ακτινο-, κεραυνο-, σπινθηρο-, φεγγο-, φωτο-. III. ρίχνει, πετά αυτό που εκφράζει το α' συνθετικό: αεριο-, φλογο-. || με τον τρόπο που εκφράζει το α' συνθετικό: **ταχυ-** 2. σε ουσιαστικοποιημένα επίθετα: δισκο-, σφαιρο-, σφυρο-, πολυβόλο· (βοτ.) φυλλοβόλα.

Παροξύτονα σε -κτόνος. Αποδεκτοί οι τύποι σε -ες των επιθέτων του ΛΝΕΓ που βλέπετε στην παρακάτω φωτ. 21.

εθνοκτόνος, -ος, -ο [1845] (λόγ.) αυτός που με την ενέργεια ή τη τήξη κύησης ΣΥΝ. άμβλωση, έκτρωση. **εμβρυοκτόνος**, -ος, -ο
εντομοκτόνος, -ος, -ο [1889] **1.** αυτός που σκοτώνει έντομα: ~ φάρ-
λιμοκτόνος, -ος/-α, -ο αυτός που χρησιμοποιείται για την εξολό-
μικροβιοκτόνος, -ος, -ο [1889] ΙΑΤΡ. αυτός που καταστρέφει τα μι-
μυκητοκτόνος, -ος, -ο αυτός που σκοτώνει τους μύκητες: ~ φάρμα-
μυοκτόνος, -ος, -ο (λόγ.) **1.** αυτός που σκοτώνει τα ποντίκια **2. μυο-**
παρασιτοκτόνος, -ος, -ο [1876] (ουσία. φάρμακο) που εξοντώνει τα
ποντικοκτόνος, -ος, -ο αυτός που εξοντώνει ποντίκια: ~ φάρμακο.
σπερματοκτόνος, -ος, -ο κ. **σπερμοκτόνος** **1.** αυτός που καθι-
φθειροκτόνος, -ος, -ο (λόγ.) αυτός που σκοτώνει, που εξολοθρεύει
ψυχοκτόνος, -ος, -ο ψυχοφθόρος (βλ.λ.). - - **ψυχοκτονία** (η). ☛

Αποδεκτοί και οι τύποι σε -ες του ΛΚΝ και του ΛΑΑ που βλέπετε στην παρακάτω φωτ. 22.

αδελφοκτόνος -ος / -α -ο [adelfoktónos] E14 : α. που οδηγεί σε φόνο αδελφού από αδελφό: Οι **αδελφοκτόνες**
 βακτηριοκτόνος -ος / -α -ο [vaktirioktónos] E14 : (φαρμ.) κάθε φυσική ή χημική ουσία που έχει την ιδιότητα
 εμβρυοκτόνος -α / -ος -ο [emvrioktónos] E14 : που έχει την ιδιότητα να σκοτώνει το έμβρυο.
 εντομοκτόνος -ος / -α -ο [endomoktónos] E14 : που χρησιμοποιείται για την εξόντωση εντόμων: ~ ουσία.
 μικροβιοκτόνος -ος / -α -ο [mikrovioktónos] E14 : (ιατρ.) χαρακτηρισμός παράγοντα που θανατώνει τα
 παρασιτοκτόνος -α / -ος -ο [parasitoktónos] E14 : που καταστρέφει, που εξολοθρεύει τα παράσιτα:
 πνευματοκτόνος -ος / -α -ο [pnevmatoktónos] E14 : που πλήττει, που καταστρέφει το πνεύμα, την ελεύθερη
 σπερματοκτόνος -ος / -α -ο [spermatoktónos] E14 : που έχει την ιδιότητα να νεκρώνει το σπέρμα, ώστε αυτό
 να μην μπορεί πλέον να γονιμοποιήσει το ωάριο: **Σπερματοκτόνες ουσίες / αλοιφές.**
 φθειροκτόνος -α / -ος -ο [fthioktónos] E14 : που σκοτώνει, που εξολοθρεύει τις ψείρες: **Φθειροκτόνες ουσίες.**
 -κτόνος -ος -ο [któnos] θηλ. (σπάν.) & -α : β' συνθετικό με λόγια προέλευση σε σύνθετα επίθετα: δηλώνει ότι
 το προσδιοριζόμενο χαρακτηρίζεται από τη θανατηφόρα δράση του εναντίον αυτού που εκφράζει το α'
 συνθετικό: **ακριδο-**, βακτηριο-, ζιζανιο-, παρασιτο-, φθειρο-. || με ουσιαστικοποίηση του ουδέτερου
 γένους: εντομοκτόνο, ζιζανιοκτόνο, κατσαριοκτόνο.

αδελφοκτόνος, ος/α, ο [ἀδελφοκτόνος] α-δελ-
 φο-κτό-νος επίθ. & αδερφοκτόνος (λόγ.): που
γενοκτονικός, ή, ό γε-νο-κτο-νι-κός επίθ. (επίσ.)

& (λόγ.) γενοκτόνος, α/ος, ο: που έχει ως στόχο
δασοκτόνος, ος/α, ο δα-σο-κτό-νος επίθ. (λόγ.):

σκοροκτόνο σκο-ρο-κτό-νο ουσ. (ουδ.) (λόγ.):

προϊόν για την προστασία από τον σκόρο:

~ με άρωμα λεβάντας. || (ως επίθ.) ~α: ταμπλέτα.

~ο: τζελ/χαρτί. Βλ. καμφορά, ναφθαλίνη, -κτόνο.

τρωκτικοκτόνος, α/ος, ο τρω-κτι-κο-κτό-νος επίθ.

ακαρεοκτόνος, ος, ο [ἀκαρεοκτόνος] α-κα-ρε-ο-
 κτό-νος επίθ. (λόγ.): που εξουδετερώνει τα ακά-

ρεα: ~ος: δράση. ~ο: φάρμακο. Το θειάφι έχει ~ες
ιδιότητες. Βλ. -κτόνος. • Ουσ.: **ακαρεοκτόνο** (το):

Και πάμε τώρα να δούμε άλλα 7 επίθετα (4 στο ΛΝΕΓ, 1 στο ΛΚΝ και 2 στο ΛΑΑ), στα οποία το ΤΛ προς το παρόν δεν έχει ενσωματώσει τους τύπους σε -ες. Μπορείτε να τα δείτε όλα μαζί στην παρακάτω φωτ. 23.

ανδροκτόνος, -ος, -ο ¹αυτός που σκοτώνει άνδρες ΣΥΝ ανδροφόνος.
ιεροκτόνος, -ος, -ο (λόγ.-σπάν.) αυτός που φονεύει ιερό πρόσωπο.
πατροκτόνος, -ος, -ο ¹αυτός που διαπράττει τον φόνο του πατέρα
ταινιοκτόνος, -ος, -ο [1887] ΙΑΤΡ. αυτός που καταστρέφει τις ταινίες

-κτόνος -ος -ο [κτόνος] θηλ. (σπάν.) & -α: β' συνθετικό με λόγια προέλευση σε σύνθετα επίθετα· δηλώνει ότι το προσδιοριζόμενο χαρακτηρίζεται από τη θανατηφόρα δράση του εναντίον αυτού που εκφράζει το α' συνθετικό: ακριδο-, βακτηριο-, **ζιζανιο-**, παρασιτο-, φθειρο-. || με ουσιαστικοποίηση του ουδέτερου γένους: εντομοκτόνο, ζιζανιοκτόνο, κατσαριδοκτόνο.

ακαρεοκτόνος, ¹ος, ο [ἀκαρεοκτόνος] α-κα-ρε-ο-κτό-νος επίθ. (λόγ.): που εξουδετερώνει τα ακάρεα: ~ος: δράση. ~ο: φάρμακο. Το θειάφι έχει ~ες ιδιότητες. Βλ. -κτόνος. • Ουσ.: **ακαρεοκτόνο** (το):

βιοκτόνος, ¹ος, ο βι-ο-κτό-νος επίθ.: ΧΗΜ. που καταστρέφει έμβια όντα, κυρ. μικροοργανισμούς: ~α: προϊόντα (βλ. εντομο-, ζιζανιο-, μυκητο-κτόνο). Βλ. -κτόνος. || (ως ουσ.) Ισχυρό ~ο. Βλ. φυτοφάρμα-

ιοκτόνος, ¹ος, ο [ιοκτόνος] ι-ο-κτό-νος επίθ.: ΙΑΤΡ. που καταπολεμά τους ιούς: ~ος: δράση. || (ως ουσ.) Απολύμανση με ~α (ενν. φαρμακα). Πβ. αντιικός.

Παροξύτονα σε -φάγος. Αποδεκτοί οι τύποι σε -ες των επιθέτων του ΛΝΕΓ και του ΛΚΝ και του ΛΑΑ που βλέπετε στην παρακάτω φωτ. 24.

εντομοφάγος, -ος, -ο [1873] αυτός που τρέφεται με έντομα: ~ φυτά. ρατηρείται σε περιπτώσεις βαρείας άνοιας ή ψύχωσης. — **κοπροφάγος**, -ος, -ο [μτγν.].

κρεατοφάγος, -ος, -ο [1894] αυτός που η διατροφή του στηρίζεται **κρεοφάγος**, -ος, -ο [αρχ.] κρεατοφάγος.

ξυλοφάγος, -ος, -ο [μτγν.] 1. (έντομο) που τρέφεται με ξύλα (λ.χ. το **πολυφάγος**, -ος, -ο [αρχ.] (λόγ.) αυτός που κατανάλλώνει μεγάλες πο-

τυροφάγος, -ος, -ο 1. αυτός που τρώει πολύ τυρί 2. **Τυροφάγος** (η) **φρουτοφάγος**, -ος, -ο αυτός που τρώει πολλά φρούτα.

φυτοφάγος, -ος, -ο [1814] αυτός που τρέφεται αποκλειστικά από **χορτοφάγος**, -ος, -ο 1. αυτός τού οποίου ο οργανισμός είναι έτσι **ψαροφάγος**, -ος, -ο (λόγ.) 1. αυτός που τρώει ψάρια. που του αρέ-

ανθρωποφάγος -α / -ος -ο [anthropofágos] E14 : 1. που τον χαρακτηρίζει η ανθρωποφαγία: **Ανθρωποφάγος** εντομοφάγος -ος -ο [endomofágos] E14 : που τρέφεται (κυρίως ή αποκλειστικά) με έντομα: **Εντομοφάγα** κοπροφάγος -ος / -α -ο [koprofágos] E14 : που τρέφεται με κόπρανα: **Κοπροφάγα έντομα**. || (ως ουσ.) ο ξυλοφάγος -α / -ος -ο [ksilofágos] E14 : (ζωολ.) για διάφορους ζωικούς οργανισμούς που τρυπούν και παμφάγος -ος / -α -ο [pamfágos] E14 : 1. για ζώα που τρέφονται με ζωι κές και φυτικές τροφές, σε αντιδιαστολή προς τα σαρκοφάγα και προς τα φυτοφάγα. 2α. (προφ., ειρ.) για άνθρωπο που τρώει τα πάντα και πο λύ. (πρβ. αδηφάγος). β. (μτφ.): **Παμφάγος φλόγες**, που καίνε τα πάντα.

σαρκοφάγος -ος / -α -ο [sarkofágos] E14 : για ζώο που τρέφεται με σάρκες: **Σαρκοφάγα** ζώα και ως ουσ. τα φρουτοφάγος -α / -ος -ο [frutofágos] E14 : που τρώει συστηματικά, που του αρέσουν πολύ τα φρούτα. || (ως φυτοφάγος -α / -ος -ο [fitofágos] E14 : (για ζώο) που τρέφεται μόνο με φυτικές ουσίες: (πρβ. σαρκοφάγος): Ο χορτοφάγος -α / -ος -ο [chortofágos] E14 : που τρέφεται αποκλειστικά με φυτικές τροφές: **Χορτοφάγα** ζώα.

πτωματοφάγος, **ος, ο** πτω-μα-το-φά-γος επίθ.: **ΖΩΟΛ.** που τρέφεται με πτώματα: ~ος: γύπας/ **καρχαρίας. ~ες: ύαινες. ~α: όρνια. || (ως ουσ.) Τα ~α.** **Βλ. -φάγος.**

Και πάμε τώρα να δούμε άλλα 14 επίθετα (12 στο ΛΝΕΓ, 1 στο ΛΚΝ και 1 στο ΛΑΑ), στα οποία το ΤΛ προς το παρόν δεν έχει ενσωματώσει τους τύπους σε -ες. Μπορείτε να τα δείτε όλα μαζί στην παρακάτω φωτ. 25.

μελισσοφάγος, -ος, -ο [μεσν.] **1.** (για ζώα και πτηνά) αυτός που **νεκροφάγος**, -ος, -ο [μτγν.] αυτός που τρώει πτώματα: ο γύπας είναι φρουτοφαγία. — **οπωροφάγος**, -ος, -ο.

οσπριοφάγος, -ος, -ο [1845] αυτός που τρώει ή προτιμά να τρώει **σαπροφάγος**, -ος, -ο [1873] (λόγ.) **1.** ΒΙΟΛ. αυτός που τρέφεται με νε- **σαρδελοφάγος**, -ος, -ο **1.** αυτός που αρέσκεται να τρώει σαρδέλες **σκωληκοφάγος**, -ος, -ο [αρχ.] (λόγ.) αυτός που τρέφεται με σκου- **σπερματοφάγος**, -ος, -ο κ. **σπερμοφάγος** αυτός του οποίου κύ- **ταινιοφάγος**, -ος, -ο (εκφραστ.) (κ. ως ουσ.) αυτός που παρακολου- **φυλλοφάγος**, -ος, -ο [1892] **1.** (για ζώα και έντομα) αυτός που τρώ- **ωμοφάγος**, -ος, -ο [αρχ.] αυτός που τρώει ωμές τροφές. ιδίως ωμό

ωμοφάγος -ος -ο [ομοφάγος] E14 : (λόγ.) που τρέφεται με ωμό (άψητο) κρέας.

πτώματοφάγος, -ος, -ο πτω-μα-το-φά-γος επίθ.: ΖΩΟΛ. που τρέφεται με πτώματα: ~ος: γύπας/καρχαρίας. ~ες: ύαινες. ~α: όρνια. || (ως ουσ.) Τα ~α. Βλ. -φάγος.

φλοιοφάγος, -ος, -ο φλοι-ο-φά-γος επίθ.: ΖΩΟΛ. (για ζώο) που τρέφεται με τον φλοιό δέντρων: ~α: έντομα. Βλ. σκολύτης. || (ως ουσ.) Τα ~α. Βλ. -φάγος.

Παροξύτονα σε -δόχος και -τόκος. Αποδεκτοί οι τύποι σε -ες των επιθέτων του ΛΝΕΓ και του ΛΚΝ που βλέπετε στην παρακάτω φωτ. 26.

ζωοδόχος, -ος, -ο ΕΚΚΛΗΣ. **1.** (κυρ. για τὸν οὐρανὸ ἢ γιὰ τὸν ἐπίγειο οὐροδόχος, -ος, -ο **1.** ΑΝΑΤ. αὐτὸς που δέχεται τὰ οὐρα, που περιέσπερματοδόχος, -ος, -ο [1854] κ. **σπερμοδόχος** αὐτὸς στὸν ο-χοληδόχος, -ος, -ο(ν) ΦΥΣΙΟΛ. **1.** αὐτὸς που περιέχει χολή **2.** **χοληδό-**

ζωοδόχος -ος -ο [zoodóchos] E14 : (λόγ.) που δέχεται ἢ ἔχει δεχτεῖ τὴ ζωή. || ὡς ἐπίθετο τῆς Παναγίας:
οуроδόχος -ος / -α -ο [urodóchos] E14 : (ανατ.) ~ κύστη, στὴν ὁποία συγκεντρώνονται τὰ οὐρα πρὶν οδηγηθῶν
χοληδόχος -ος -ο [cholidóchos] E14 : (ανατ.) που περιέχει ἢ που δέχεται χολή: ~ κύστη / πόρος.

ζωοτόκος, -ος, -ο ΖΩΟΛ. (για ζῶο) αὐτὸς που γεννᾷ ζῶα (κατ' ἀντισυστηματικὰ θηλυκὰ άτομα με παρθενογένεση. — **θηλυτόκος**, -ος, -ο [αρχ.], **θηλυτοκῶ** ρ. [αρχ.] {-εῖς...}.

πρωτοτόκος, -ος, -ο (λόγ.) (γυναίκα ἢ θηλυκὸ θηλαστικὸ ζῶο) που **ωοτόκος**, -ος, -ο (ζῶο) που γεννᾷ ἀβγά. τὰ ὁποῖα καὶ ἐκκολάπτει ΑΝΤ.

ζωοτόκος -ος -ο [zootókos] E14 : (ζωολ.) που γεννᾷ ἀπογόνους με ζωοτοκία. ΑΝΤ **ωοτόκος**: Τα θηλαστικὰ
πρωτοτόκος -ος / -α -ο [prototókos] E14 : (λόγ., για γυναίκα ἢ θηλυκὸ ζῶο) που γεννᾷ για πρώτη φορὰ. || (ὡς
ωοζωοτόκος -ος / -α -ο [oozootókos] E14 : (ζωολ.) για ζῶο που ἀναπαράγεται με ωοζωοτοκία: **Ωοζωοτόκα**
ωοτόκος -ος / -α -ο [ootókos] E14 : (ζωολ.) για ζῶο που ἀναπαράγει τὸ εἶδος του με ωοτοκία. ΑΝΤ **ζωοτόκος**:
-τόκος -ος -ο [tókος] : β' συνθετικὸ σε σύνθετα ἐπίθετα εὐχρηστα συνήθ. μόνο στὸ θηλυκὸ γένος:
προσδιορίζει τὴ γυναίκα ἢ τὸ θηλυκοῦ γένους ζῶο συνήθ.: **1.** σε σχέση με τὶς φορές που ἔχει γεννήσει καὶ ποι
δηλώνονται ἀπὸ τὸ α' συνθετικὸ (πρβ. -τοκος): **πολυ-, πρωτο-, τριτο-** **2.** σε σχέση με τὸν τρόπο που ἔχει
γεννήσει, που δίνεται ἀπὸ τὸ α' συνθετικὸ: **ὀξυ-**. || με α' συνθετικὸ σε θέση ἀντικειμένου: **Θεο-, ωο-**.

Καὶ πάμε τώρα νὰ δούμε ἄλλα 5 ἐπίθετα (3 στὸ ΛΝΕΓ καὶ 2 στὸ ΛΚΝ), στὰ ὁποῖα τὸ ΤΛ πρὸς τὸ παρόν δὲν ἔχει ἐνσωματώσει τοὺς τύπους σε -ες. Μπορεῖτε νὰ τὰ δεῖτε ὅλα μαζί στὴν παρακάτω φωτ. 27.

κηροδόχος, -ος, -ο **1.** αὐτὸς στὸν ὁποῖο γίνεται ἡ τήξη τοῦ κεριοῦ: ~

δακρυοδόχος -ος -ο [dakriodóchos] & δακρυδόχος -ος -ο [dakridóchos] E14 : (ανατ.) ~ κύστη, ὅπου μαζεύονται

νία. — **τερατοτόκος**, -ος, -ο.

ωκυτόκος, -ος, -ο(ν) (λόγ.) αὐτὸς που γεννᾷ γρήγορα.

Παροξύτονα σε -λόγος, -τόμος, -μόλος, -γράφος, -πόρος, -τρόπος καὶ -πλόκος. Αποδεκτοὶ οἱ τύποι σε -ες τῶν ἐπιθέτων τοῦ ΛΝΕΓ καὶ τοῦ ΛΚΝ που βλέπετε στὴν παρακάτω φωτ. 28.

μπορεί να έκανα το ίδιο. — **κακολογία** [αρχ.] κ. **κακολόγηση** (η). **κακολόγος**, -ος, -ο [αρχ.].

κενολόγος, -ος, -ο [μτγν.] αυτός που λέει λόγια χωρίς ουσιαστικό
λεπτολόγος, -ος, -ο [αρχ.] **1.** (για πρόσ.) αυτός που μελετά τα πράγ-
περιττολόγος, -ος, -ο [μτγν.] αυτός που λέει περιττολογίες.

τερατολόγος, -ος, -ο [αρχ.] **1.** αυτός που ψευδολογεί ασυστόλως
χαριτολόγος, -ος, -ο [1891] (λόγ.) **1.** αυτός που εκφράζεται με χαρι-
χυδαιολόγος, -ος, -ο [1818] αυτός που μιλά ή γράφει με χυδαίο τρό-
ψευδολόγος, -ος, -ο [αρχ.] (λόγ.) αυτός που λέει ψέματα, που πα-

ακριβολόγος -ος / -α -ο [akrivológos] [E14](#) : που μιλάει με ακρίβεια και σαφήνεια, που ακριβολογεί: Ας

κακολόγος -α / -ος -ο [kakológos] [E14](#) : φιλοκατήγορος.

κενολόγος -ος -ο [kenológos] [E14](#) : που λέει κενολογίες. || (ως ουσ.) ο κενολόγος. [λόγ. < ελνστ. κενολόγος]

λεπτολόγος -ος / -α -ο [leptológos] [E14](#) : που εξετάζει, που πραγματεύεται κτ. λεπτομερώς και που μπορεί να

συμφεροντολόγος -α / -ος -ο [simferondológos] [E14](#) : που έχει ως κίνητρο των ενεργειών του πάντοτε το

θόδους. φέρνω αλλαγές και νεωτερισμούς ΣΥΝ. νεωτερίζω. — **καινο-
τόμος**, -ος, -ο [αρχ.].

κεντρομόλος, -ος, -ο [1766] ΦΥΣ. αυτός που κατευθύνεται προς το
ολιγογράφος, -ος, -ο [1896] (συγγραφέας) που έχει μικρή παραγωγή
πεζοπόρος, -ος, -ο **1.** (λόγ.) αυτός που πορεύεται πεζός: ~ **τμήματα**
ψυχοτρόπος, -ος, -ο (κυρ. για φάρμάκα) αυτός που επιδρά στην ψυ-

διχοτόμος -ος -ο [dixotómos] [E14](#) : (γεωμ.) που διχοτομεί, κυρίως ως ουσ. η διχοτόμος, η ευθεία που χωρίζει

δολοπλόκος -ος / -α -ο [doloplókos] [E14](#) : που κάνει δολοπλοκίες εις βάρος κάποιου άλλου, συνήθ. ως ουσ. ο

καινοτόμος -ος / -α -ο [kenotómos] [E14](#) : που καινοτομεί: ~ σκέψη. || (συνήθ. ως ουσ.) ο καινοτόμος, θηλ.

κεντρομόλος -ος -ο [këndromólos] [E14](#) : **1.** που έχει την τάση να κινείται από την περιφέρεια προς το κέντρο.

ολιγογράφος -ος -ο [oligográfos] [E14](#) : (για συγγραφέα) που έχει γράψει λίγα έργα: ~ ποιητής.

πρωτοπόρος -α / -ος -ο [protoporos] [E14](#) : **1α.** που βρίσκεται μπροστά σε μια πορεία προς κάποια

ψυχοτρόπος -ος -ο [psixotrópos] [E14](#) : (ιατρ.) για φαρμακευτικές ουσίες που δρουν στον ψυχισμό ως

Και πάμε τώρα να δούμε άλλα 8 επίθετα (5 στο ΛΝΕΓ, 2 στο ΛΚΝ και 1 στο ΛΑΑ), στα οποία το ΤΛ προς το παρόν δεν έχει ενσωματώσει τους τύπους σε -ες. Μπορείτε να τα δείτε όλα μαζί στην παρακάτω φωτ. 29.

ανδροφόνος, -ός, -ο [ἀρχ.] (λογот.-λόγ) αυτός που προκαλεί τον θά-
νευροτρόπος, -ος, -ο (για χημική ουσία, ιό, μικρόβιο κ.λπ.) αυτός
πελαγοδρόμος, -ός, -ο [αρχ.] (σπάν.) αυτός που διαπλέει τα πελά-
σκανδαλόπλοκος, -ος, -ο (λόγ. για πρόσ.) αυτός που επινοεί, που
στενοπόρος, -ος, -ό (λόγ.) αυτός που έχει στενό πέρασμα.

πολυγράφος -ος -ο [poliγráfos] [E14](#) (κυρ. στον υπερθ.) : (για συγγραφέα) που έχει γράψει πολλά έργα:
φαντασιοκόπος -ος -ο [fandasiokópos] [E14](#) : που σκέφτεται, που μιλάει ή συμπεριφέρεται με τρόπο που

σωματοτρόπος, -ος, ο σω-μα-το-τρό-πος επίθ.:
κυρ στο • ΣΥΜΠΛ.: αυξητική/σωματοτρόπος
ορμόνη βλ. ορμόνη [< αγγλ. somatotrop(h)ic,
1938, γαλλ. somatotrope, 1941]

Προπαροξύτονα με διάφορες καταλήξεις. Αποδεκτοί οι τύποι σε -ες των επιθέτων του ΛΝΕΓ που βλέπετε στην παρακάτω φωτ. 30.

δυσήνιος, -ος, -ο (αρχαιοπρ.) (για υποζύγια) αυτός που δύσκολα δέ-
εγχρήματος, -ος, -ο(ν) (λόγ.) αυτός που προϋποθέτει χρήματα για
έκκλητος, -ος, -ον NOM. (για δικαστική απόφαση) που είναι δυνατόν
έμπεδρος, -ος, -ον (λόγ.) **1.** αυτός που χαρακτηρίζεται από αδιάσειστη
έμπλεος, -ος, -ον (λόγ.) (+γεν.) αυτός που είναι γεμάτος (από κάτι).
επιθαλάμιος, -ος, -ο |μτγν. | **1.** ΦΙΛΟΛ. αυτός που σχετίζεται με γαμή-
ευήκοος, -ος, -ον (λόγ.) αυτός που έχει οξεία ακοή, που ακούει κα-
ευώνυμος, -ος, -ο (λόγ.-ευφημ.) αριστερός: η ~ πτέρυγα μάχης || το
έωλος, -ος, -ον (αρχαιοπρ.) **1.** (συνήθ. για τρόφιμα) που έχουν απο-
ημίτομος, -ος, -ον |αρχ. | **1.** (λόγ.) ο μισός τόμος ή γενικότ. τμήμα ενός
θεμέλιος, -α (λόγ.-ος). -ο (λόγ.) **1.** αυτός που σχετίζεται με τα θεμέ-
ιδιόβουλος, -η/-ος, -ο **1.** αυτός που ακολουθεί τη δική του σκέψη ή
καταμήνιος, -ος, -ον |αρχ. | (αρχαιοπρ.) **1.** αυτός που έχει μηνιαία
κλητήριος, -ος, -ο |1833| **1.** αυτός που σχετίζεται με την κλήτευση
λεόντειος, -ος, -ο (λόγ.) **1.** αυτός που σχετίζεται με το λιοντάρι: ~
λευκόφαιος, -ος, -ον |μτγν. | (λόγ.) αυτός που έχει σταχτί χρώμα· ΦΡ.
λυσίκομος, -ος, -ο (αρχαιοπρ.) αυτός που έχει λυμένα, ξέπλεκα μαλ-
μώνυχος, -ος, -ον (λόγ. για ζώα) **1.** αυτός που έχει ένα μόνο νύχι, μία
νήνεμος, -ος, -ο(ν) (λόγ.) αυτός τον οποίο δεν έχει διαταράξει από
πολύευκτος, -ος, -ο (αρχαιοπρ.) αυτός που ευχόμαστε πάρα πολύ
πολύκωπος, -ος, -ο (λόγ.) αυτός που έχει πολλά κουπιά: ~ **λέμβος**.
πρόσεδρος, -ος, -ο(ν) αυτός που κάθεται δίπλα, ο παρακαθήμενος·
συλληπτήριος, -ος, -ο |1896| αυτός που είναι κατάλληλος για να
συνδετήριος, -ος, -ο(ν) (λόγ.) αυτός που μπορεί να συντελέσει σε
υπέγγυος, -ος, -ο **1.** (για πρόσ.) αυτός που εγγύεται, που παρέχει εγ-
υποκύανος, -ος, -ο |μτγν. | (λόγ.) αυτός που είναι ελαφρά κυανός
υπόστροφος, -ος, -ο (για ασθένειες) αυτός που επανεμφανίζεται: ~
χαριτόβρυτος, -ος, -ο (λόγ.) εξαιρετικά χαριτωμένος και θελκτι-

Αποδεκτοί και οι τύποι σε -ες του ΛΚΝ που βλέπετε στην παρακάτω φωτ. 31.

αχίλλειος -ος / -α -ο [aχílios] E15 : κυρίως στην έκφραση – πτέρνα, το τρωτό, το ευαίσθητο σημείο κάποιου.
 δαμόκλειος -ος / -α -ο [damóklios] E15 : μόνο στη ΦΡ – σπάθη, για επαπειλούμενη τιμωρία ή επαπειλούμενο
 διαγώνιος -α / -ος -ο [diagónios] E15 : 1. (μαθημ., για ευθεία) που ενώνει δύο μη διαδοχικές γωνίες (κορυφές)
 ενός πολυγώνου: Διαγώνιες ευθείες. || (ως ουσ.) η διαγώνιος, η ευθεία που ενώνει δύο μη διαδοχικές
 δουγλάσειος -ος / -α -ο [duylásios] E15 : (ανατ.) – χώρος, πτυχή του περιτοναίου.
 έγγειος -α / -ος -ο [éngios] E15 : (λόγ.) που αναφέρεται στη γη (στο έδαφος): – ιδιοκτησία / πρόσδοος.
 Εγγειες βελτιώσεις, κάθε είδους επεμβάσεις στη φυσική διαμόρφωση του εδάφους, με τις οποίες
 εγκύκλιος -ος / -α -ο [engílios] E15 : (λόγ.) που έχει σχέση με τη γενική μόρφωση: – παιδεία. Εγκύκλιες
 σπουδές, που έχουν για αντικείμενό τους το σύνολο (ή τον κύκλο) των γνώσεων που πρέπει να κατέχει
 εθνοσωτήριος -α / -ος -ο [ethnosotírios] E15 : που είναι σωτήριος για το έθνος: Εθνοσωτήρια απόφαση /
 έμπλεος -ος -ο [émbleos] E17 : (λόγ.) γεμάτος, συνήθ. για πρόσωπο που κυριαρχείται από κάποιο
 εναίσιμος -ος -ο [enésimos] E17 : (λόγ., παρωχ.) μόνο στο – διατριβή, η διατριβή που υποβάλλεται σε κάποιο
 ενδομήτριος -ος / -α -ο [endomítrios] E15 : (ιατρ.) που γίνεται ή αναπτύσσεται στο εσωτερικό της μήτρας.
 εξωμήτριος -α / -ος -ο [eksomítrios] E15 : (ιατρ.) που γίνεται έξω από τη μήτρα: Εξωμήτρια κύηση, ανώμαλη
 ευκλείδειος -ος / -α -ο [efklídios] E15 : που αναφέρεται στον Ευκλείδη: α. στον αρχαίο Έλληνα γεωμέτρη:
 κλητήριος -ος / -α -ο [klitírios] E15 : (νομ.) κλητήριο θέσπισμα*. κλητήριο επίκριμα*.
 λεόντειος -α / -ος -ο [leóndios] E15 : (λόγ.) που αναφέρεται στο λιοντάρι· κυρίως στην έκφραση – εταιρεία,
 παραμεθόριος -α / -ος -ο [paramethórios] E15 : που βρίσκεται ή που διαμένει κοντά στα σύνορα:
 Παραμεθόριες περιοχές. Παραμεθόριοι πληθυσμοί. Παραμεθόρια φυλάκια. || (ως ουσ.) η
 προσοφθάλμιος -ος -ο [prosofthálmios] E15 : (ιδ. οπτ.) – φακός, φακός ή σύστημα φακών που είναι
 πύρρειος -ος / -α -ο [pírrios] E15 : στην έκφραση – / πύρρεια νίκη, επιτυχία που πραγματοποιείται με μεγάλες
 υδρόγειος -ος / -α -ο [idrójios] E15 : – σφαίρα, και ως ουσ. η υδρόγειος, η γη: Ταξίδεψε σ' όλη την υδρόγειο.
 υπέγγυος -ος -ο [ipéngios] E15 : (νομ.) που δίνεται ως εγγύηση: Υπέγγυες πρόσδοοι, πρόσδοοι του κράτους

Και πάμε τώρα να δούμε άλλα 22 επίθετα στο ΛΝΕΓ, στα οποία το ΤΛ προς το παρόν δεν έχει ενσωματώσει τους τύπους σε -ες. Μπορείτε να τα δείτε όλα μαζί στην παρακάτω φωτ. 32.

αυτότροφος, -ος, -ο ΒΙΟΛ. κάθε οργανισμός που τρέφεται από ανόρ-
δύστηνος, -ος, -ο (αρχαιοπρ.) δυστυχής, άτυχος: ~ μοίρα.
εύανδρος, -ος, -ο [αρχ.] (αρχαιοπρ.) (για πόλεις, χώρες, έθνη) αυτός
καλλιπάρειος, -ος, -ο (αρχαιοπρ.) αυτός που έχει ωραία μάγουλα,
καλλίπυγος, -ος, -ο (αρχαιοπρ.) αυτός που έχει ωραίους γλουτούς: ~
κατάρρυτος, -ος, -ον (αρχαιοπρ. – για εδάφη, εκτάσεις) αυτός που
μελανόφθαλμος, -ος, -ο [αρχ.] (αρχαιοπρ.) αυτός που έχει σκούρα,
μέλιφθογγος, -ος, -ο [αρχ.] (σπάν.) αυτός που έχει φωνή γλυκιά σαν
νήδυμος, -ος, -ον (αρχαιοπρ.) 1. αυτός που δεν ταράζεται από τίπο-
παλίντροπος, -ος, -ο στη ΦΡ. **παλίντροπος αρμονία** η αρμονία του
πάνορμος, -ος, -ο 1. (λιμάνι ή όρμος) όπου είναι δυνατή η ασφαλής
περίπτυστος, -ος, -ον (λόγ.) αυτός που είναι άξιος πλήρους περι-
πρόγναθος, -ος, -ο [1887] 1. ΛΝΘΡΩΙΟΛ. αυτός που παρουσιάζει προ-
σειρόδετος, -ος, -ο [1858] ΝΑΥΓ. δεμένος σε σειρά (σημ. 1): ~ ιστία.
σησαμόπαστος, -ος, -ο [μτγν.] (λόγ.) αυτός που έχει πασπαλιστεί
τριίστιος, -ος, -ο [1876] (για πλοίο) που έχει τρία ιστία ΣΥΝ. τρικά-
τρισόλβιος, -ος, -ον (λόγ.) τρισευτυχισμένος.
υπόγυιος, -ος, -ον (αρχαιοπρ.-σπάν.) μόνο στη ΦΡ. **εξ υπογυίου** (έξ
φαυλόβιος, -ος, -ο [μτγν.] (λόγ.) αυτός που διάγει φαύλο βίο.
φίλυδρος, -ος, -ο (λόγ.) (φυτό) που αγαπά το νερό και ευδοκίμει σε
χειροβίος, -ος, -ο(ν) (λόγ.-σπάν.) αυτός που εξασφαλίζει τα προς
ωκυτόκιος, -ος, -ο(ν) (λόγ.) 1. αυτός που υποβοηθεί τον τοκετό: ~

Οξύτονα σε -ενεργός, -ουργός, -ηγός, και -αγωγός. Αποδεκτοί οι τύποι σε -ές των επιθέτων του ΛΝΕΓ και του ΛΚΝ που βλέπετε στην παρακάτω φωτ. 33.

ενεργός -ός / -ή -ό [energós] E16 : 1.(για πρόσ.) που ενεργεί, δρα, για να πετύχει αποτέλεσμα και δεν έχει ανενεργός -ός / -ή -ό [anenergós] E16 : που δεν επιφέρει αποτέλεσμα: *Ανενεργό φάρμακο.* || (οικον.) ζήτη ραδιενεργός -ή / -ός -ό [radienergós] E16 : (φυσ.) που εκπέμπει ραδιενέργεια: *Ραδιενεργά στοιχεία. Τα γενεσιουργός -ός / -ή -ό [genesiurgós] E16 : που προκαλεί τη γένεση, τη δημιουργία ενός φαινομένου: Πρέπει*

επιβατηγός, -ός, -ύ 1. αυτός που μετακινεί επιβάτες 2. επιβατηγό φορτηγός, -ός, -ύ 1. αυτός που χρησιμοποιείται για τη μεταφορά

δυσηλεκτραγωγός -ός / -ή -ό [disilektralogós] E16 : (φυσ.) για σώμα που είναι κακός αγωγός του

δυσηχαγωγός -ός / -ή -ό [disixalogós] E16 : (φυσ.) για ηχομονωτικό σώμα.

δυσθερμαγωγός -ός / -ή -ό [disthermagós] E16 : (φυσ.) για σώμα που είναι κακός αγωγός της θερμότητας.

ελαιοπαραγωγός -ός -ό [eleoparagós] E16 : που παράγει ελιές και λάδι: ~ *επαρχία / περιοχή.* || (ως ουσ.)

ευθερμαγωγός -ός / -ή -ό [efthermagós] E16 : (φυσ.) για σώμα που είναι καλός αγωγός της θερμότητας.

ηλεκτραγωγός -ός / -ή -ό [ilektralogós] E16 : που είναι καλός αγωγός του ηλεκτρισμού, που αφήνει να περνά

ηχαγωγός -ός / -ή -ό [ixalogós] E16 : (φυσ.) που χρησιμεύει για τη μετάδοση του ήχου.

θερμαγωγός -ός / -ή -ό [thermagós] E16 : που μεταβιβάζει τη θερμότητα: *Θερμαγωγό σώμα.* ||

καπνοπαραγωγός -ός / -ή -ό [karnoparagós] E16 : για τόπο που παράγει μεγάλες ποσότητες καπνού: *Η*

μεταξοπαραγωγός -ός / -ή -ό [metaksoparagós] E16 : που παράγει μετάξι: ~ χώρα.

οινοπαραγωγός -ός -ό [inoparagós] E16 : που παράγει κρασί: ~ *περιοχή / χώρα.* || (ως ουσ.) ο

προσαγωγός -ός -ό [prosalogós] E16 : (ανατ.) 1. χαρακτηρισμός ανατομικών στοιχείων που η λειτουργία

σιτοπαραγωγός -ός / -ή -ό [sitoparagós] E16 : που παράγει σιτάρι: ~ *χώρα / περιοχή.* || (ως ουσ.) ο

**δυσηλεκτραγωγός, -ός, -ό [1870] ΦΥΣ κακός αγωγός τού ηλεκτρι-
δυσηχαγωγός, -ός, -ό ΦΥΣ. αυτός που δεν επιτρέπει το πέρασμα τού
δυσθερμαγωγός, -ή, -ό [1870] ΦΥΣ. αυτός που είναι κακός αγωγός
επάγωγός, -ός, -ό (λόγ.) 1. (κυριολ.) ο κατανόητός, ο εύληπτος 2. (συ-
ηχαγωγός, -ός, -ό [1888] ΦΥΣ. αυτός που χρησιμεύει για τη μετάδο-**

Και πάμε τώρα να δούμε άλλα 16 επίθετα (14 στο ΛΝΕΓ, 1 στο ΛΚΝ και 1 στην Ε' έκδοση), στα οποία το ΤΛ προς το παρόν δεν έχει ενσωματώσει τους τύπους σε -ές. Μπορείτε να τα δείτε όλα μαζί στην παρακάτω φωτ. 34.

βουλία — **αυτενεργός**, -ός, -ό [1812].

αυτουργός, -ός, -ό **1.** αυτός που ο ίδιος τέλεσε αξιόποινη πράξη, ο **μεγαλουργός**, -ός, -ό [μτγν.].

τελεσιουργός, -ός, -ό (λόγ.) τελεσφόρος (βλ.λ.).

οπισθενεργός, -ός, -ο [1840] (λόγ.) **1.** αυτός που στρέφεται προς τα πίσω: ~ άγκιστρο τεχνητής οδοντοστοιχίας **2.** αυτός που στρέφεται προς το

γαλακταγωγός, -ός, -ό [1847] αυτός που προκαλεί έκκριση γάλα-

καπναγωγός, -ός, -ό [1853] **1.** αυτός μέσα από τον οποίο διοχετεύε-

σιαλαγωγός, -ός, -ό ΑΝΛΓ. **1.** αυτός που μεταφέρει και διοχετεύει το

σιταγωγός, -ός, -ό [αρχ.] (λόγ.) αυτός που μεταφέρει σιτάρι (βλ.λ.): ~

σκευαγωγός, -ός, -ό [αρχ.] (λόγ.) αυτός που χρησιμοποιείται ως μέ-

σπερματαγωγός, -ός, -ό αυτός που μεταφέρει το σπέρμα: ~ πόρος.

σπερματαγωγός -ός -ό [spermatagógos] E16 : (ανατ.) ~ πόρος, η δίοδος διά μέσου της οποίας εξέρχεται το

υδαταγωγός, -ός, -ό [1897] (λόγ.) **1.** αυτός που μεταφέρει νερό: ~ κα-

ύπναγωγός, -ός, -ό αυτός που διευκολύνει την έλευση τού ύπνου.

φωταγωγός, -ός, -ό (λόγ.) **1.** (σπάν.) αυτός που φέρνει φως. που με-

χολαγωγός, -ός, -ό ΙΑΤΡ. αυτός που ενισχύει τη ροή τής χολής στα

Οξύτονα σε -ποιός. Αποδεκτοί οι τύποι σε -ές των επιθέτων του ΛΝΕΓ και του ΛΚΝ που βλέπετε στην παρακάτω φωτ. 35.

αγαθοποιός -ός / -ά -ό [αγαθορίός] E13 : (λόγ.) που έχει αγαθό, ευεργετικό αποτέλεσμα: Αγαθοποιές δυνάμεις. Αγαθοποιές επιδράσεις.

ζωοποιός -ός / -ά -ό [zooriós] E13 : (εκκλ.) που δημιουργεί, που παρέχει ζωή: (πρβ. ζωοδότης, ζωοδόχος): Το

θορυβοποιός -ός / -ά -ό [thorivoriós] E13 : **1.** που δημιουργεί: α. θόρυβο_{1α}. β. θόρυβο_{2β}. ταραχοποιός*:

κακοποιός -ά / -ός -ό [kakoriós] E13 : **1.** (για πρόσ.) που προκαλεί το κακό, που εξυπηρετεί ιδιοτελείς σκοπούς

ταραχοποιός -ός / -ά -ό [taraxoriós] E13 : που προκαλεί ταραχές: Ταραχοποιά στοιχεία μετέτρεψαν το

φθοροποιός -ός / -ά -ό [fthororiós] E13 : που προξενεί φθορά, καταστροφή: Βιομηχανικές δραστηριότητες φθοροποιές για το περιβάλλον. Φθοροποιά στοιχεία.

χαροποιός -ός / -ά -ό [charoriós] E13 : (λόγ.) χαρμόσυνος: Χαροποιό άγγελμα.

ζωοποιός, -ός, -ό [μτγν.] (λόγ.) **1.** αυτός που ζωοποιεί. που δημιουρ-

θορυβοποιός, -ός, -ό [μτγν.] αυτός που προκαλεί θόρυβο, που δημι-

ταραχοποιός, -ός, -ό [μτγν.] (λόγ.) αυτός που προκαλεί φασαρίες

φθοροποιός, -ός, -ό [μτγν.] (λόγ.) αυτός που προκαλεί, επιφέρει φθο-

χαροποιός, -ός, -ό [μτγν.] (λόγ.) αυτός που προκαλεί χαρά ΣΥΝ. χαρ-

Και πάμε τώρα να δούμε άλλα 10 επίθετα (6 στο ΛΝΕΓ και 4 στο ΛΚΝ), στα οποία το ΤΛ προς το παρόν δεν έχει ενσωματώσει τους τύπους σε -ές. Μπορείτε να τα δείτε όλα μαζί στην παρακάτω φωτ. 36.

γονιμοποιός -ός -ό [γονιμοριός] E13 : (λόγ.) (συνήθ. με αφηρημένα ουσιαστικά και σε μεταφορική χρήση)
ειδοποιός -ός -ό [ιδιοριός] E16 : (λογ.) που χαρακτηρίζει ένα είδος, που το κάνει να διακρίνεται από άλλα είδη
ειρηνοποιός -ός -ό [ιρινοριός] E13 : που αποκαθιστά την ειρήνη, που διαλύει διχόνοιες και έχθρες.
ιδρωτοποιός -ός -ό [ιδροτοριός] E13 : (ανατ.) ιδρωτοποιοί αδένες, αδένες του δέρματος που εκκρίνουν

κτόποιός (ο/η), γαλακτοποιός, -ός, -ό [μτγν.] κ. γαλακτοποιητικός, -ή, γονιμοποιός, -ός, -ό [1856] αυτός που καθιστά (κάποιον/κάτι) γόνι- ειδοποιός, -ός, -ό (λόγ.) αυτός που χαρακτηρίζει ορισμένο είδος, που ενοποιός, -ός, -ό αυτός που ενοποιεί: ~ παράγοντας / στοιχείο / δύ- ιδρωτοποιός, -ός, -ό [μτγν.] αυτός που εκκρίνει ιδρώτα: ~ αδένες. σκανδαλοποιός, -ός, -ό [μεσν.] (λόγ.) αυτός που δημιουργεί ή προ-

Κλείνοντας, θα θέλαμε να ρίξουμε μια σύντομη ματιά στο κοινό γλωσσικό αισθητήριο του μέσου χρήστη της κοινής νεοελληνικής και εν προκειμένω της σύγχρονης δημοτικής, όπως αυτό απορρέει από μη αποδεκτές στο σκραμπλ πηγές. Μία από αυτές τις πηγές, που χρησιμοποιείται σήμερα ευρέως από όλους τους λεξικογράφους, είναι και το διαδίκτυο και πιο συγκεκριμένα η μηχανή αναζήτησης γκουγκλ (Google). Η αναζήτηση του σύμπλοκου «καρκινογόνοι ουσίες» επιστρέφει 26 αποτελέσματα, ενώ του «καρκινογόνες ουσίες» 183.000. Η αναζήτηση του σύμπλοκου «εμβολοφόροι αντλίες» δίνει 20 αποτελέσματα, ενώ του «εμβολοφόρες αντλίες» 104.000. Όπως αντιλαμβάνεστε, η διαφορά ανάμεσα σε έναν διψήφιο και έναν εξαψήφιο αριθμό είναι χαώδης. Κατά το δικό μας γλωσσικό αισθητήριο, είναι παράδοξο στη σύγχρονη δημοτική να είναι π.χ. αποδεκτή μόνον η φράση χαλκούχοι ενώσεις και όχι και η φράση χαλκούχες ενώσεις. Είναι παράξενο να είναι αποδεκτή μόνον η φράση ταχυβόλοι καραμπίνες και όχι και η φράση ταχυβόλες καραμπίνες. Τέλος, στο μη αποδεκτό στο σκραμπλ, αλλά έγκυρο (με κύρος) lexigram, καταγράφονται ουκ ολίγοι τέτοιοι τύποι σε -ες ή -ές, τους οποίους το Τμήμα Λεξικού δεν έχει προς το παρόν ενσωματώσει στην ψηφιακή βάση αποδεκτών λέξεων. Μπορείτε επί παραδείγματι να δείτε ενδεικτικά την παρακάτω φωτ. 37.

Λέξη: γονιμοποιές (Κλιτικό Νέας)

Δείτε και: [Κλίση Αρχαίας LSJ](#) [Αναζητ. στην Αρχ. Ελλην. Γραμματεία](#) [Συνώνυμα](#) - [Σημασία](#) [Ομόρριζα](#)

Ετυμολογία: [<γονίμος + ποιῶ]

λήμμα μέρος γένος βαθμός αριθμός πτώση

γονιμοποιός επίθετο θηλυκό θετικός πληθυντικός ονομαστική
αιτιατική
κλητική

Θετικός
αρσενικό
θηλυκό
ουδέτερο

Φτιάξτε μόνο με κλικ άπειρες ασκήσεις με οποιαδήποτε λέξη

η γονιμοποιός
της γονιμοποιού
τη γονιμοποιό
γονιμοποιέ
οι γονιμοποιοί / γονιμοποιές
των γονιμοποιών
τις γονιμοποιούς / γονιμοποιές
γονιμοποιοί / γονιμοποιές

την γονιμοποιόν (λόγ.)

ΝΕΑ ΠΑΝΟΡΑΜΙΚΗ ΚΛΙΣΗΘΕΩΡΙΑ ΓΡΑΜΜ.

μέρος γένος βαθμός
επίθετο θηλυκό θετικός

Λέξη: ειρηνοποιές (Κλιτικό Νέας)

Δείτε και: [Κλίση Αρχαίας LSJ](#) [Αναζητ. στην Αρχ. Ελλην. Γραμματεία](#) [Συνώνυμα](#) - [Σημασία](#) [Ομόρριζα](#) [Λεξικά Δημοτικού](#)

Ετυμολογία: [<αρχ. ειρηνοποιός < ειρήνη + ποιῶ]

λήμμα μέρος γένος βαθμός αριθμός πτώση

ειρηνοποιός επίθετο θηλυκό θετικός πληθυντικός ονομαστική
αιτιατική
κλητική

Θετικός
αρσενικό
θηλυκό
ουδέτερο

Φτιάξτε μόνο με κλικ άπειρες ασκήσεις με οποιαδήποτε λέξη

η ειρηνοποιός
της ειρηνοποιού
την ειρηνοποιό
ειρηνοποιέ
οι ειρηνοποιοί / ειρηνοποιές
των ειρηνοποιών
τις ειρηνοποιούς / ειρηνοποιές
ειρηνοποιοί / ειρηνοποιές

την ειρηνοποιόν (λόγ.)

ΝΕΑ ΠΑΝΟΡΑΜΙΚΗ ΚΛΙΣΗΘΕΩΡΙΑ ΓΡΑΜΜ.

μέρος γένος βαθμός
επίθετο θηλυκό θετικός

Επειδή δεν μπορούμε να αυθαιρετήσουμε και να κάνουμε του κεφαλιού μας και επειδή δεν είμαστε φιλόλογοι, σας παρακαλούμε να βοηθήσετε το ΤΛ να διαλευκάνει το εν λόγω ζήτημα.

Θεωρείτε ότι οι γραμματικής φύσεως υποδείξεις του ΛΣΓ σχετικά με την κλίση αυτών των επιθέτων, θα πρέπει να εφαρμόζονται και στα αντίστοιχα επίθετα που λεξικογραφούνται και στα υπόλοιπα αποδεκτά μας λεξικά; Θεωρείτε δηλαδή ότι θα πρέπει να είναι αποδεκτοί στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ οι τύποι της ονομαστικής πληθυντικού του θηλυκού γένους με κατάληξη -ες ή -ές όλων των επιθέτων που βλέπετε στις φωτ. 10, 13, 14, 18, 20, 23, 25, 27, 29, 32, 34, 36;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Ναι